

СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союзу“.

Рік XV. Нью Йорк. Четвер, 24-го Січня, 1907. Число 4

Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, January 24, 1907. No. 4.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Січень.

24	Ч.	Теодор, прор.
25	П.	Татіана, Евр.
26	С.	Ерміла, Стратон.
27	Н.	По Богомил. Отц.
28	П.	Павла Тав.
29	В.	Покл. ок. Петр.
30	С.	Антонія Вол.

Звертаємо увагу усіх наших читачів на те, що хто не має оплаченої „Свободи“ наперед, тому не може її висилати враз з другими часописами, але мусіли б ми на кожне число наліплювати одного цента і висилати його особно. Таке в нове розпоряджене тутешньої пошти і ми мусимо строго його держатись. Ввиду сего если хто не хоче аби ему сплинувати висилку „Свободи“, зволить належну за неї суму всегда вперед нам прислати.

Редакція „Свободи“.

З Новим роком, з новим щастям — судилося п. Лабовському, редактору Р. Н. Союзу, який приніс йому в дарі хліба. Нехай же зростає щастю родичам, а на добро Русь.

Компанії боять ся зорганізованих робітників, боять ся, щоб они не лучились в юні, не розмовляли про своє положення, про політику і т. п. З сего користають детективи. Они наймають ся в компаній будім то за робітників, а в діасности на те, аби слідити за тим, про що робітники говорять не лише в роботі, але і поза роботою. Є спеціальні компанії, що доставляють таких шпівнів, ось як Amer. Detective Service Co. в Шікаго і в Клівеленді, О. і по других містах.

Як обходять ся деякі компанії зі своїми робітниками видно хочби з сего, що по декотрих реставраціях дівчата, що usługують при столах, не сміють їсти волового мяса. Если котру дівчину прилавано, що їсть воловину, сейчас дістає „сака“.

В Лас Вегас, Н. М. пастухи зорганізувались в юнію і жадають платні 40 доларів на місяць.

В 1900 році працювало у фабриках Злучених Держав 1,700.000 дітей. Сего року прапую їх 2.500.000.

В Колорадо застрайкували фармери, що достарчають до фабрик цукрових бураків, а се тому, що фабрики хочуть обнизити платню за буряки з 5 дол. на 4.75 дол. за тону. Фармери

залучені в юнію. Сей страйк цікавий з сего погляду, що як фармери не годні садити бураків, сли нема на них збуту в фабриках, так знов фабрики не годні існувати без бураків.

Після урядового справоздання товариства робітників залізничних, товариство се заплатило своїм членам за оден лише місяць посмертного і запомог в разі каліцтва і слабости на суму \$152.850. Того самого місяця желізниці убили або зробили доживотними каліками 80 людей.

В манувшім році приїхало до Нью Йорку 920.683 емігрантів, з чого задержано для стислішого досліду 79.905 осіб. По першій переслуханню увільнено 51.516 осіб, а 1943 відслано з аспеляцією до Вашингтона назад.

В Нью Йорку найближче до нас прийшло до нас російське розвідницьке шпівнів. Вони хотять довідатись, чи правда тому, що рос. революціонери лагодять ся в Америці до якоїсь великої революційної події і навіть збирають гроші в Америці на цю справу.

В Ногалес, Мексико, застрайкували ткачі. Уряд вислав проти них військо і постріляв висте 30 страйкарів. Всеюди та сама історія: уряд іде рука в руку з капіталістами.

Американські капіталісти будують в Індіях, в Азії електричний плент, що буде мати силу мільона коний. Мільон людей буде робити при установленю сего електричного апарату і роботах, які будуть опісля виконувані при его помочи.

В фабриці збруї в Токію, Япан, застрайкувало 16.000 робітників. Жадають підвищення платні о 20 процент. Страйкарі мають 500 уоружених людей.

З послідного справоздання союзу англійських спілок виходить, що спілки сі мали 2,259.479 членів, о 50 тисяч членів більше як минулого року. Товару продали спілки на суму 450 мільонів доларів а чистого зарібку мали 52 мільони.

Захланність експресових компаній не має границь. Приміром експресові компанії не дали ві цента опусту на пересилках для потерпівших від землетруса і огню в Сан Франсіско,

через що на самих посылках висланих міністерством війни для потерпівших заробили 300.000 доларів. В часі послідної війни заробила від тутешнього уряду одна липа Велс Фарго компанія чистий мільон доларів. Усе те дієсь тому, що Злучені Держави не мають свого експресу, а змушені послуговатись приватними експрсами.

В теперішнім соймі держави Висконсеня є 6 соціалістичних послів і оден сенатор.

В Вашингтоні поставлено внесене, аби ветеранам мексиканської і цивільної війни платити таку пенсію: 12 доларів на місяць тим, що дійшли 62 року, 15 дол. тим, що мають 70 літ, а 20 дол. тим, що мають 75 літ або висше.

Міждержавна комісія торговельна розслідуючи причини послідних нещаст на желізницях прийшла до заключення, що желізничні не додержують приписаних средств осторожности, приміром бласвого систему і т. п. займають хлопців і жінок, а те все причиною многих зударень потягів.

2 го. Фебруара відбудуть ся вибори в Британі, Коломбії, Канада. Соціалісти сподіють ся вибрати там 25 послів на 42. В Кубек і Онтарію також слідний зріст соціалістичних голосів.

Два потяги збились коло Фавлер, Інд. 25 людей згинувло.

На филиппинських островах Лайте і Самар біслась 10 с. м. страшна буря, що знищила багато людского добра і затопила кількасот людей.

Страшний землетрус навістив остров Джамайку. Ціле місто Кінгстон знищене трясенем землі і огнем який повстав опісля. Велика сила людей згинувла, а оставші при життю голодують.

Землетрус в Джамайка убив 1000 людей і знищив майна на суму 20 мільонів. Місто Кінгстон усуваєсь в море.

На острові Гаваї вибух вулкан Мауна Лоа, притім був малий землетрус. Страх опанував людність, але шкоди великої не було.

Трясене землі далось чути також в околиці Баку в Росії і в Шкоції.

В Сінсінеті, О. і околиці виляли води і спричи-

нили багато шкоди. Висте 1,000 родин находить ся без даху.

В Скрентон, Па. є 975 випадків тифусової горячки, в Питебург, Па. 5400. Звесною сподіють ся ще більше випадків сеї страшної хвороби.

Тяжка і завальна вилапанує в западно-північних краях Сп. Держав. В Норт Дакоті і Мінесоті приміром упали сніги на 4 стопі грубо, наслідком чого навіть желізничні поїзди перестали ходити, а де і ходять, то дуже неуправильно. На д. бавок і мороз не жартує, бо іногді доходить до 32-ох степенів. А понад всіма тими „благодатями“ уносить ся велика недостача палива. В обох Дакотах і Мінесоті нема нігде угля і хоч плач. За тверде угля платять там по 12 і 13 доларів за тону, а ще й годі його дістати.

В половині сего місяця були страшні снігові бурі в полудневій Алберті в Канаді. Тисячі голов худоби погинули від зимна на преріях а 10.000 штук худоби вірвалось до міста Летбридж, шукаючи захисту перед бурею і зимом.

Недалеко Наксвил, Тен. найшли робітники печеру цесву людських кістяків, начиння і різних окрас. Видно згадана печера служила колись мешканем людей.

Фірма Franklin MacVeagh & Co. виробляє презерви, які містять в собі домішки шкідливі здоровлю.

Як звісно, секта „Християнських учених“ каже, що всяка хвороба є лиш відумкою. Оден методиский піп в Аніта, Айова, виступив остро проти сеї секти. Він приніс зі собою дві стрихнінові пігулки до церкви і сказав, що готов кожоді хвилі зажити одну з них, если член „Християнських учених“ ликне другу. Розуміє ся, що охотника до такого експерименту не нашлось.

В Бедфорд, Інд. прийшов голодний чоловік до реставрації і просив реставратора, аби той „зборговав“ ему сандвич за 5 центів. Коли реставратор відмовив ему, голодний убив его на місці. Виновника арештували і засудили на доживотну вязницю.

Польський незалежний єпископ Козловский помер в Шікаго, але серед таких обставин, що є підозріне чи смерть наступила з

природної причини. Коло его трупа поставлено поліцію і коронер робить докождене.

В Білбао (Еспанія) була велика протипошівська демонстрація 13 с. м. Брали в ній участь 30 тисяч осіб. Подібна демонстрація була також в Сан Себастьян.

В Петербурзі терористи кинули бомбу в банк кредитової компанії і знищили его. При сій нагоді згинувло кількох людей.

Донесення з російських провінцій про виборчі вигляди показують, що робітничі партії числять скрізь на великі успіхи. Проводирі робітничих партій в Києві, на Волні, Чернігові, Херсоні і Єкатеринославі осьвідчили, що числять зовсім певно на успіх, як також в прочих густо заселених околицях, як Гродно і Ковно, заклочено компроміси з опозиційними партіями. Також в Саратові, Нижнім Новгороді і в кількох інших округах виборчих йдуть соціалісти з лібералами рука в руку. Вгляд на успіх для опозиційних партій є ще в Мінску, Рязані, Полтаві, Бесарабії і в кількох польских дистриктах.

Секретний комітет конституційно-демократичної партії в Росії проголосив, що має докази на те, що двох визначних людей, проводирів чорносотенних партій, вибрали місце де мав бути замордований бувший посол думи Герценштайн і достарчили убійцям револьверів.

7 го січня появил ся новий указ підписаний в Царському селі про вибори у нову Державну Думу. Ці вибори повинні відбутися 6-го лютого 1907 року.

В Петербурзі терористи хотіли вбити графа Віте. Поліція вислідила їх і хотіла арештувати, але они погасили світло, вбили 3 полісменів, одного ранили а самі повтікали.

13

Кілько слів потреба? Відповідь дає одна англійська газета, котра так каже: Здає ся, що англійська мова має найбільше багатство слів; в англійськм словарі „Standard Dictionary“ 30000 англійських і з'англізованих слів і висловів, але правда, що між ними знаходиться великемножество технічних назв. Розуміє ся, що в практичній життю можна обійтись з розмірно дуже малень-

кою частиною того множення слів. Шекспір, котрий розпоряджав найбільше багатством слів, уживав своїх ділах лиш 16.000 слів а Мільтон о половину менше, бо лиш 8.000. В нинішніх часах висте образований чоловік уживає рідше більше як 3000 до 4000 слів. Менше образовані обходяться засобом, котрий ледь переходить 500 слів, а декотрих селах, положених в далеких від світа закутках, можна обійтись і 200 словами. Щоби можн читати газети і легкі книжки, вистане не більше 2.000 слів.

Прошу всіх п. бізнесменів, котрі оголошували ся в календарі на р. 1907, щоби поприслали як наскорше належитість за оголошення до мене.

о. С. Макара,

11 May Str., Ansonia, Conn.

Звертаємо увагу усіх інтересованих на се, що „Свобода“ перенесена в Нью-Йорку, тому всякі писма до нас треба адресувати так:

Swoboda,

184 Hudson St.,

New York, N. Y.

СМЕРТЬ КНЯЗЯ.

Недавно тому помер князь королівського роду в великому віці, серед вигод і роскоші та мимо услуг найліпших лікарів. Помер він наслідок висилених причиненого безперестанною погонєю за розривкою і подражненням. Те саме діється і між робучим народом много з наших робітників і робітниць не має достаточного часу на відпочинок, як також тратять своє здоров'я в висилючих забавах. Часто повертають до праці струджені і не звертають на се уваги, хоч і повтаряють ся частійше. Начать, що краса їх лиць блідніє, сила підупадає, петит притуплюється. Все відчиняє тільки ворот нападливим хворобам. Кілька фляшок Трінера американського Еліксіра Гіркого Вина знімає сему як найуспішнійше. Регулює травлення, чистить кров і скріплює нервовий систем. Не лежить його зажити, тільки почується брак апетиту. До набути у великих апатиках або у фабриках та:

Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

А. Новак.

Похорон.

(З життя канадійських Русинів.)

(Конець.)

Ліс ожив освічений і огрітий. Дереву своїми про-
шеними листками сьміяли ся до сонця, а діамантові
капелі меркотячи, счезали одна за другою. Все живе
давалося чути, видаючи з себе різні голоси. Осиковий
і зільний випах розплавив ся по сьвіжому воздуху, а з
голосом ріжних голосів уносив ся геть по безконеч-
ному морю прозорого сяєва і полисав високо над
лісом.

Хата Миколи також ожила позолочена горючим
сонцем.

Особи шморгались — то з середини, то до сере-
дини. То вже сусіди походились: Микола прийшов
з Іваном, з його жінкою і старенькою матю, а діти
Івана пішли до ще двох сусідів, котрі також помало
сходились, але то уже тогди, як все було упорядко-
ване, як уже Юстинка убрана лежала напроти вікна.
Хто приходив, насамперед говорив отчеш, по-
тім здоровив і питав ся, коли дав Бог смерть.

— Лиш як: сонце зійшло, — відповідали.

— Тай так: несподівано, — тягне шануючим голо-
сом. — Ще у п'ятницю булам з нев на пошті, а ту
вже, дай їй Боже царство, небішка. Поштіва дитина
була, нема що казати. Воймь отця і сина... і знов
шептала, а як скінчила цілувала, руки помершої зби-
ралась до відходу.

— Ви що, вже збирати си. Я гадала, що поба-
лакаем, а ви вже і йдете, — відозвалась Іваниха.

— Та йду, бом всею лоском лишила. У вечір ста-
рий прийде посидіти, та ви знаєте, що то не блиско.
Йду, бо він доплетатиме ногами, тай полудне, а діти
самі. Бувайте здорові, докінчувала покірним голосом
Грициха.

— Йдіть здорові! — відповіла Іваниха.

— То знаєте — ще запекла! — тягла дальше. —
Прийшла лиш аби була, аби мала чим відговорити ся,
— вкусилась за язик, по хвили з иншого боку за-
бігла.

— Ця Грициха сарака добра жінка, але час-
діти так присіли, що страх, тай може і тому ква-
пила си.

— Гет шось вісохла, я озди не дивую си з себе,
бо вже літа, відозвалась хрипливим голосом Іваниха
мати. Она сарака ще молода, тай ади, що з неї! Ка-
нада виправила а вітак смерть — тай гаразду як не
виділа так не буде.

— Тай якос тому Грицеві як з петрового дня
йде, каже знов Іваниха. Тамтого тижня купив корову,
тай і та відійшла. Йду я онюгда від Михайлихи по-
при Грицеву хату і аж з'уїлася; коло хати стоїть
шестеро дітей і якос так поставали за рідом, від мо-
лодшого аж до найстаршого, так якби сходи, а такі
дрібні, що аж страх, а такі нечисті та обдерті, що най-
Бог криє.

Така та Іваниха була собі жінка, там урве а там
надточить. Там похвалить, що й нема защо, а там
згадить за дурно.

Вже і Миколиха потрохи мішалась в розмову, але
більше мовчала, а як що балакала то з нечестности.

Сусідки навіть криво дивили ся на ню, що ані
заплаче, ані заголосить за дитиною по християнськи.

В чоловіків було инше діло. Они порались коло
домовини, а завявся тим найбільше Іван. Зрубували
найгрубші осики, колоди на двоє і витісували з того
дошки, а з того збили незграбну вузку паку. Двох
мішло на кладовище, тринайцять миль за далеко, ко-
пати яму, сказати більше „бігувати" було треба, бо
там був шутер.

Ціле повелудне і цілу віч от-так пересиділи, роз-
казуючи різні пригоди, жалючись одно одному, в пе-
ремину слухали псалтирі, що Івана парубок Дмитро
читав, а перебираючи в мізівницях незрозумілими
словами дримали, потім знов приходили до себе, як
стане Дмитро читати.

Вже найбільше сусідки: плачуть-жалюють ся, то
знов шось веселого заведуть, а найбільше не могли
парозказуватись як в них, а як в них, а як в їх селі
відбувають ся похорони, бо бачите они не були з од-
ного села.

А що вже Іван найборше з них всіх ту озів, то
і Іваниха багато знала.

Як зачне розказувати, що то вона перебула в тій
Канаді, та аж притомом всім сльози кавають. А у-
мовна була, як з книжки читала.

Дома до свого чоловіка не раз як візьметь ся, так
і не дає спітти: відомли тай відомли мене до краю,
до мого рідного села, дем зросла, а він ані словом не
відозвесь, навіть і не слухає, та відійде, не кажучи
слова. Дуже добрий був чоловік, але то завжди так,
одно з двох добре. А вона аж кажить ся на него, та
що-то вона вже не перебалакає, аж на тім, як він єї
сватає, скінчить.

Або як який новий емігрант приїде, то так вона
его застрашить (а найбільше жінок перематає), що
той цілком одурить і не знає що почати по такій по-

раді. І фарми відречесь, та ядов добрі люде на вер-
нуть на добру дорогу.

З початку кождому тяжко, хріном все стає на-
доїдає! Так і ту Іваниха ціліський час балакала та
ж в пізній ночі змоглась.

На другий день, почали прилагоджуватись до по-
хорону, а треба було вести тринайцять миль задалеко.
Дорога була тяжка.

Всему йняв ся так само Іван, бо він знає, як то
тут несуть чи везуть померших, бо він вже кілька
подібних трунів відвіз своїми волами на кладовище.

Домовина вже була готова а тяжка — претяжка,
звичайно з сирової осики.

За годину, дивлять ся, показав ся Іван вже з сво-
їми волами, котрі тягли досить великі копаниці, зро-
блені з двох молодих дубчаків, що то Іван десь з да-
лека привіз.

Кождий, що ще не знав, задивував ся.

— А то нащо саний, Іване? — хтось запитав.

А Іван лише обсьміхнув ся і каже:

— А на чім мемо везти трумло! ту вічим інакше
не годеи поради.

Кождому аж мороз по тілі перейшов. Та в нас
лише повішільника везуть, подумав.

Як Миколиха учула о тім, так єї защемило в сер-
ці, що мало не повалилась.

Зачало ся короводжене, з плачем і жалем — аж
проникало душу. Та не довго того було, бо чоловіки
внесли домовину, поставили на постіль, зложили тру-
па, потім всі поклякали і шептали молитви. По скін-
ченню взяли домовину і винесли з кімнати, вдаривши
три рази до порога, потім поставили на сани і обмо-
тували шнуром.

Збирали ся до походу. Сонце розсріскувало сво-
їми проміннями по верхівку ліса і підносилося чимраз
в гору, не зачіпаючи нігде ані о хмарку. Було тихо.

І похід тихо рушив, лише сани тріщали ломлячи
сподом галузки, та Іван казав від часу до часу „га-
реп“!

Микола ніс молодшу дитину, а старше підбігало
за Миколихою, і ще двох сусідів йшло, Гриць і Аксен-
тій, і з них складав ся цілий похід.

Супроводжало ще більше осіб, але від пів милі
вернулось.

Дорога вела густим лісом по пеніках, з початку
суха, бо ще не дуже зграсована і не була так мокра,
але дальше двох миль а найгірше в половині дороги,
то на милі було більше як десять калабатин, по ко-
ліна, а що дощ зілляв, то могло бути і по пояс.

Нім ще доїжджали до тої дороги, то йшли спо-
кійно, обганяючи комарі, але як прийшлося на ту
мокрівину, то вже й не треба пекла.

Воли стогнали тяжко, а як приходило до глибо-
кої калабатини, то аж домовина замочувалась, а воли
по черева йшли у воді. А часом сани зачіпали о ко-
ріне, то мушени мусіли піднимати і тручати. Кождий
був замочений по пояс каламутною водою. Мокрість
парилась від жару, а нечиста лугова вода гривла
і осала тіло.

Комарі липли як полова. Горе вже розливалось
через верх, а кождого аж люті брала, та що зробити!
хиба до осики головом вріже.

Вони кляли і визивали самі себе, ріжними сло-
вами.

Микола ніс дитину, міняючись з Грицем, котрий
его заступав по черзі. Старшу дитину лишили у пер-
шій по дорозі в хаті.

— Я вже согрішу, відозвався Гриць. Не знаю,
чи той Бог є, чи нема, диві-си — та то вже треба
чогос гіршого! Та деж так мучити людеи!

— Вже загнівав си—на вас, обирнувши плечима,
ой—так, грішні тепер настали люди, сказав Оксентій.

— Я вже не стою, бо гірше вас не скарає як те-
пер, додав Гриць.

Они ще перекинулись по слову і знов запала
перерва.

Сонце ставало у мірі і такі не гріло а палило,
чоловік аж розплавив ся.

Они доходили до другої хати і там стали на
полудне.

— Більше трохи як третина дороги, відозвався
Іван.

Вони їли обід: пили каву, яку господаря мала
готову і учасувала, а хліб мали свій; але она і то-
го не жалувала, бо на фармах вже така поведінка, що
все кавою гостить ся як хто поверне, бо кождий знає
що він дармо не повернув.

Потім—хрестились, ще трохи відпочивали, вста-
ли і збирались далі в дорогу.

Ще мали злої дороги чотири милі, але перша та
найгірша.

Вони рушили, а господаря—аж змінилась випи-
туючи, що ся стало і з дива єї не могло зійти.

— Пішлабим з радної душі з вами на претар,
бо поїдотси так, але видити самі—чоловік пішов
на роботу, а я сама з дітьми як пустельнячка.

Похід віддаляв ся а на решті і цез з єї очей за-
горбком. Вона тогди хрестилась і тулила дітя коло
себе, що тримали ся єї рокошем. Ще довго стояла в
задумі і ще була би стояла, як би не дитини плач.

Сонце так само прискало своїми проміннями і ви-
тискало на сумних подорожних піт.

Дорога була ще гірша, лише перейти було ліше.
Вони мало балакали, ще з першу перекидались,
але чим більше зближав ся вечір, тим они ставали
мовчавіші, більше думали.

Заходяче сонце вже скоса дивилось своїм золотом
—багровим оком і фарбувало голубий край неба і де-
гонько взносячі ся хмарки з поза лісового горизонту,
а всунувшись з берега, розпустило червону луну
геть до половини склепіння.

Ліс шумів легонько, а листки дерев втягали хо-
лодне повітре.

Похід дотягав до Панькової хати, а як вже збли-
зились,—зараз Панчиха вийшла і привитала неспо-
діваних гостей.

Незадовго і Панько прийшов, опоравшись з стаї-
ни коло худоби і так само привитав весело.

Добрі ті люди Панько тай Панчиха, говорили між
собою фармері, они були заміжніші від иньших, бо
добру фарму мали і борше засіли, а лише одного сина
мали, котрий вже давно був на роботі.

Від Панька ще було дві милі до кладовища.

— Ви десь помучені? відозвався Панько. Може-
бис зараз зріхтувала що, сказав до жінки, що розпи-
тувалась про небішку.

Зараз усьо буде—і побігла до хати з Николихою
і дитиною. Николисі Панько поклав окур від кома-
рів і випитував ся про все.

А ті роззувались і викручували панчохи і онучі і
розстелювали коло себе на патиках.

Ще були би довго сиділи, якби не комарі. По-
вставали і справились до хати.

— Можеби трунву до нової хати занести? відо-
звався Панько.

— Гадаєш, що комує траба—хотьби й вовкови ті-
ла? тай питає чим добире! відповів Іван та пішов до
волів, розпиргав і вів до стайні.

— Та то правда, тай думаєте—що є тоті вовки,
тай медведі? адіт вже петь літ, а я цей одного не
видів.

Тай рахуйти собі, що пущі! Люцкий голос не
доходить нім вас не було—правда рують і гавкають,
але до хати не приступають.

Вони оден по одному заходили до хати, а там
незадовго вечерали, потім—Панько стелив грубо
на землю сїна, они лягали і засипляли солодким
сном, лиш Никола і Николиха з разним, а решта з
омученим.

Місяць драпав зпершу своїми срібними промін-
ми по галузях; а потім виринав гордо плаваючи по
блакїтному небу, дивив ся з поза стайні на домовину,
а потім підійшов вище і сьміяв ся до ліса, покритого
нічною тишиною.

Ліс шумів і відзивавсь своїми могутніми голова-
ми, шелестом, а вітак потакував.

Зірки весело моргали до свого братчика і шепта-
ли: ось ми знов дивимо ся так як тамтої ночі на
землю; а декотрій хотілось злетіти і подавитись
блище, але в половині дороги цезала.

Сонце вже не застало спячих в хаті, лиш проби-
ралось через галузки і скоса дивилось на похід. А
похід був вже в половині дороги і чимраз блище до-
ходив до кладовища. Сонце посувалось чимраз вище
а як похід став на місці, то уже в повні обгрівало
охлаждену землю і прибухало заспаний ліс.

Вони з'уцинились на горбку коло викопаної ями,
брали на шнур домовину і спускали в холодну па-
лату, потім молились, а на закінчене кидали три ра-
зи персти в яму. Як усі вже ту церемонію зробили,
тоді засипали яму.

Дрібні камінчики весело спадали в піском в яму
і ковтали в домовину.

Сонце вишарюючи крізь хмару, котра звідкись
надбігла, сьміялось зі всего сьвіта і мигало шепотом
промінів: якби не я, якби не я... потім нагло хова-
лось за чорвійший бік хмари. Аж знов виринуло і
вдивлялось на похилі постати, котрі посувались назад
витягим жолубом рівного ліса, а і не зникає в нім.

Воно ще якийсь час іскрилось, та і собі сховалось
за чорну хмару, а на околу горбка дерева фуркотіли
листями.

Давненько оце діялось в тім лісі, бо буде кілька
літ.

Та що від того часу не минулось, навіть і той
ліс минув ся, лише обпалені штрими стерчать. Але
вато новий підрастає.

Дві силі.

День і ніч, жите і смерть, людскість і невідлунство в якій небудь формі і багатинних собі протилежних стихійних сил ворухить теперішню людскість; йде борба світла проти темноти, людського життя проти голодової смерті, бажання вселюдських кличів: рівності, справедливості і братерства проти тиранії, панованія і фарисейства. Не окрізь однакова пропорція сил до себе, але якщо візьмемо на вигляд тільки Європу, то можна сміло сказати, що в військовому Туреччини і Росії, де впродовж останньої агонії хоч і найстрашніша привнесла небагато такі самі відносини сил як і в інших державах, майже в усіх державах сили обох протавників зрівноважились. Значить ся проти себе стануло два борці, з яких один сильний багнетами своїх такти в переважній частині недовідомених горожан, які проти своїх власних інтересів (vide: Лядко в Гал.) в сліпій послусі для властивих борються фізичною силою як раз сего, що є згубою і нещастем для них самих; другий з них, се тая частина суспільності, якій відчинились очі на разячі безправства і привілеї своїх гнобителів і яка за всяку ціну рішила усунути ці безправства і привілеї, а на їх місце будувати нове життя оперте на вселюдських основах рівності, справедливості і братерства.

Коли поглянемо в минулу то побачимо, що протавенство чи там борба існувала вже в найдавнішій давнині, тільки що сили протавників були крайню нерівномірні. Перший з них се був величезний супроти другого карлика, тим то і борба була нерівна, а властиво кічкалася звичайно побідою сильнішого. І мильови ся ей хтоб, судячи поверховно, був певен, що по такій одній побіді дальша борба устала. Так оно не було. Тут боролись не тільки фізичні сили, а боролись з собою дві різні ідеї; і хочинули люди, однак жертви викликували на місце одного десяти нових і в дійсності фізична побіда одного була моральною побідою другого. Се тривало цілі віки. Карлик ставав що раз сильнішим і більшим, аж вкінці станув не менше великий від свого противника до борби з ним і повзавий і страшній борбі виступов побідником. Почалося в Франції. Велика французька революція була першою великою побідою колишнього карлика над своїм могутим паном. Революціонери стали панами ситуації, а король французький остав ся без голови. Побіда ся стала гаслом для всіх других народів і ми знаємо, як революція поводи заливала що раз то дальші країни на вхід від Франції, аж опинилась о російський і турецький кордон. Але тільки на часок.

Бож те, що нині творять ся в Росії, се є нічого іншого, як тільки продовженням сеї революційної хвилі і на царство князя і мислимо, що і тут протавники зрівнались, а з часом і то недалеким революціонер російський стане побідною ногою на груди свого вічного ворога абсолютизму. А може хто скаже, що тверджене наше занадто оптимістичне? На се відповідь така: Росія не має якихсь вимкових прав свого розвою, тут станеть ся або мусить стати ся те, що скоріше сталося денне. Не буде навіть оптимістичним твердженням і се, коли скажемо, що наслідки побіди революції в Росії будуть тут більші чим в інших державах. Революція російська не тільки знищить всяке безправство і привілеї, она поставить на місце знищеного краще нове, чого запорукою є свідомість і ідейність революціонерів. Сим она буде різнитись від великої революції французької, бо коли тамта потрапила тільки знищити зло, не потрапила однак вихисновати як слід своєї побіди, а то простому тому, що французькі революціонери по часті були се мішани, яким тяжіла тільки самоволя короля і його камарилі і середовічній установи що до промислу, отже они осягнувши своє стали самі ворогами дальших змін; друга частина себто робітники і ідейна інтелігенція уміла тільки ненавидіти, а дальше нищити неволю, не було у них однаке ясно вироблених понять про те, що поставити на місце знищеного. Від того часу до тепер виробились ці поняття, зорганізовались сотки тисяч робітників так міських, як і сільських і они вже постарались про се, щоб плоди революції збирали самі для себе. Сего ми сподіємось від революції російської з більшим чим другі сторонні народи інтересом, бож там більша частина нашого власного народу, наших братів Українців.

Щоби зрозуміти теперішню ситуацію в Росії, потріба знати історію борби цих двох сил попереднього століття. Праця освідомлювання і організація почалась тут вже давно. І все те, що ми бачимо днес в Росії, се вислід тої праці, яка до недавня хрестилась „підземною“ тому, що услів, серед яких йшла агітація, були просто немислими для явної роботи. „Свобода, організація, вільне слово, конституція“ вважались найбільшими провинками супроти „істинно руського народу“ і його „батьки царя“ і за такі переступства карано смертю або що найменше звязкою на кілька або кільканайцять літ на Сибір. Та хоч як великі були варварства рос. уряду, агітація йшла що раз глибоше і ширше, а в борбі цій зродились такі героїчні постаті, що за мало

у нас розуміня для одніки таких людей. Се все, як сказано робилось підпольною роботою, а виявлялась она на світ божий, хіба яким атентатом на царя або його посіпаків, робітничим страйком, або вкінці якою демонстрацією робітників поруч з ідейною і поступовою інтелігенцією. Як супроти цього заховував ся уряд, можна собі уявити. Попросту не хотів ся вірити, що це роблено „християнським“ урядом а коли додасть ся, що головним речником в поборовању рухів являв ся святийший Синод, то здаване твоє не має границь. Питаеш ся: „якже они піймають науку Христа, та як навчають народ?“ Та тут мало здавання, тут треба осудження. І заки осудить се все історія народ російський вже сказав своє слово. Та про се пізніше.

Рішучий зворот в історії борби рос. народу з царатом спричинила війна з Японією. Колиб російський уряд був предвидів, що накоїть йому сей язичник Япон, бувби певно мирною дорогою поладнав справу. Але, щоби предвидіти, треба розуму, а тут історичне фатум сказало: пропадати абсолютизму, дошлях наброїв еси.

Через цю війну сила царя і його посіпаків зовсім упали. Народ пізнав, що се не батьки його, а кровопийці. Дальше історична німста захотіла до краю відслонити правдиве лице того обожаного народом царя. 22 Січня м. р. військо на приказ царя стріляло і вбило сотки робітників в Петербурзі, які зовсім з вірнопідданством почутем для царя йшли перед його палату на скаргу задля своєї неволі. І нараз, одної години з вірних підданих перемінялись в крайних ворогів царя. Його портрети, які несли для пошани і звеличання його особи, подоптали, а заравом подоптали в собі і се почуття сьожання його маєстату. І день 22 січня став вихідним днем останньої але рішучої розрави з царатом. Так від того дня почалась властива революція в Росії. Відмінна она від революції французької тим, що там діялось все головно в Парижі і то в короткому часі, коли тут йде борба в цілій країні і розтяглась на довгий час.

Але в тім і запорука добрих наслідків для народу. Свободу здобуде весь народ, в борбі зросте свідомість ціли борби і відповідні сим цілям здобутки. Що се не голословне балакання, а реальна дійсність, о сїм переконує нас перша Дума. Склад Думи як найкраще переконав нас про настрій народу і його бажання. Перша Дума була першою побідою революції, а проголошені в ній нові проекти законів так перепудили чиновництво, що по короткім існуванню розв'язано єї і приобіцано скликати нову. Саме тепер йдуть

приготованя до виборів до нової Думи; бюрократія добуває всіх сил, щоби в Думу переперти своїх зашукників, та недовгий час покаже, який розум у сих керманців, що кінце хотіли остатись при давньому. Голод, якому не в силі зарадити теперішнє рос. чиновництво і пиканда з доставкою збіжжя певно не причинять ся до побіди царських посіпаків. Се тільки приспорило рядам революції нові кадри борців, сили ворожі значно змінились, а про пропорцію їх довідаємось хоч в часті зі складу нової Думи, кажемо в часті, бож зв'язано про яку небагато справедливую ординацію виборчу і бесіди не може бути. І так ми діждались вкінці того благородного подуву обновлення і нашої України, і хоч еще насиле тяжить на нашому народі, а свободою в Росії настане і нова доба для нашого народу. Найжиз революція!

Пару слів під розвагу зчитинілому редактору „Правди“.

„Няню“ Обухкевич! Таке, то по правді сказати, починає вже на добре мене бавити. Бо если маєте вже впалити якусь дурницю, то впаліть таку, щоб аж закурилось за вами... Що ви до спілки з усіма вашими „наборщиками“ і „надставщиками“, в перекручуванню чужих імен, майстри“ — сего я вам не перечу, навпаки — подивляю вас! А щоб бути „попом“, се є слугою Божию — а рівночасно так добре витре сованям брехуном, то треба хіба, не низше підписаного, але вашого „мідяного чала“...

Полеміки, котрої ви так нібито випираєтесь — не хочу і я, собаці на чоботи придала ся вона, бо знаю, що як марний з вас „теолог“, тим нужденніший з вас публіцист... Впрочім — вдаватись в полеміку з таким безвестидником, котрий свідомо гне тисячі Лемківських спий перед російським Мольхомом, а Римови, котрому нібито присягав вірність, показує по фарисейськи грушкі на вербі... а при першій ліпшій нагоді не завагаючи ся показати й п'яти, то для такого індивідуума нема в глибині моєї душі нічо, крім погорди, для котрої й найсміліше перо не знайде мабуть вислову!...

Мялитесь панове фарисеї, если думаете, що низше підписаний если пише, то робить се несвідомо, або як відбредується з „найму“, редактора „Свободи“. Если пише і сміло усі ваші лайдацтва представляє вам перед очі в цілій наготі — то робить се не з чистого побуду ініціативи, але з обов'язку виглядом наших робітників, котрих ви в прокаторський спосіб туманите й по фарисейськи ошукуєте!

Тож не дрозить по дитинячому безхарактерники,

з вашим затабаченим „журналом“, і не відмежуйтеся „китайським муром“ від „Свободи“ і єї дописователів, котрі по вашій думці завзялись знищити вам його, але говоріть сміло, о що вам ходять, а не колуйте як підстрілені зайці, а если ваша робота покажеть ся широку не фарисейською, то американсько-руська публіка сама осудить і призначить по чий стороні рація...

При закінченню повизших стрічок, спішу і я до заокруглення статі печат. в останнім числі вашої кацацької хоруговки, під заг. „Сь новимь рокомь, сь новимь счастьемь и сь новимь надьями!“ і з новим роком желаю вам „татунцю“ в фарисейських ділах більше такту... і людяности, а менш ідейних фраз й брехень... А що найважніше на будуче раджу вам по приятельськи — причитанню дописий в нашій „Свободі“ заховати троха більше холодної крові, а не уноситись як перший ліпший „бат...р“ з „общерусес... табору“..., бо в протавнім „случаю“ мігби вас шль...к трафити, і тоді, капут з цілою просвітою Лемківщини... Розумно Обухкевич?

Тож „здрасувуйте!“ і до „свиданя“, в вашій святійшій хоруговці, бо ви з вашими канібалістичними теоріями не повинні без відгомону пропасти, і я сповняю для вас і сповнятиму не одну прислугу, що час від часу вилущу ті ваші теорії й представляю під осуд наших читачів.

Ваш аж до гробової дошки
Михайло Беля.

З ДИТИНОЮ

Вірш у прозі.

„Мамо, холодно!.. „мамо, бою ся!“... „мамо!“... Хлопчик заплакало, а вітер ухопив той дитячий плач і поніс в чорну млу осінньої ночі, далеко, далеко...“

Мати нічого не сказала, а тільки міцно стиснула його реченята маленькі, та ніби швидко пішла, все вперед, уперед...

По виду її текли гарячі сльози й падали на її ладити, але вона не втираля їх, ніби зовсім не чула, що вони ллють ся, тільки якось боязко оглядалась кругом — і все йшла, все йшла...

Дужий, холодний вітер немов звів по голому степу ревів, ріжучи обличчя матері й синові; та скільки мати не прислухалась до його реву, вона чула все те саме, те саме...

Голодна й холодна, вона нікого не кляла й нікому не молилась в цю страшну, темну ніч, серед безкрайного степу, тільки заплакані очі втопила в темряву і все дивилась, дивилась...

А тоді, як вітер стихав на хвилину, щоб рвонуть ся ще дужче, вона, — чула, що дитя плакало, і вона

Лікарі вірять в него

По шпиталях і в приватній практиці, в Америці і загранично, визначні лікарі уживають

Д-ра Ріхтера Хомбичного

Пейн Експелеру

як средство на Руматизм, Гостец, Невралгію, Болі грудий і члена.

„И живив Д-ра Ріхтера Хомбичного Пейн Експелеру в моїй практиці. Совістю могу сказати, що сей лік втиралий привнес в нашу полеху в мускуризм руматизм, гістци і невралгію.“

J. M. Thompson, M. D.
386 Clinton St., Brooklyn, N. Y.

Приготований під наглядом лікарів згідно з острим німецьким законом.

У всіх апіках по 25 і 50 центів.

F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl St., New York.

мовчки тулила його до своїх грудий, а її материнське серце щеміло, щеміло...

Чуючи в ногах велике знемагання, вона дуже хотіла спочити, тільки їй якось боязно було лягати спочивати серед безкрайного степу, і вона бажала скоріш побачити, як почервоніє схід, хоть і знала, що „світ“ ще не хутко, не хутко...

Вся тремтяти від холоду, зблизькими руками пригортала сина до серця і, чуючи, що й він дуже змерз, вона нахилилась до його і цілувала, цілувала...

Потім одривалась од сина, оглядалась кругом і, бачучи знову ту саму безпросвітну темряву, вона поспішала все швидче, швидче...

Вона булаб рада, колиб хоч одна зірка проглянула з неба крізь ту сумну млу, бо їй було так страшно, страшно...

І ось вона зовсім знемогла ся, одійшла од шляху, важко опустила ся на сирому землі і, — чужа всьому світові, тільки рідна одному тому маленькому синові, — безутішно плакала, плакала...

А вітер завивав крізь дірки її одєжини і з свистом стогоном ніс ся все далі, далі...

Він ніби плакав, що нікому було розказати горе всіма забутої матері, — такої нещасної, нещасної...

А крізь цей плач вітру та матері, із уст маленького сина, що вже починав дрімати, знеможений, — зривало ся: „мамо!“... „мамо!“...

Мартин Степанюк,
(з „Рідного Краю“.)

Просимо усіх хто має посилати нам гроші, посилати їх або поштовою моні-ордерами або драфтами на Нью Йорк а не чеками, бо ми від одного чека мусимо платити 10 центів за сколектованя а крім сего на такі чеки не можемо дістати грошей через два тижні, бо стільки менше більше триває сколектованя не Нью-Йоркського чека.

Редакція „Свободи“.

"SVOBODA"

(LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 184 Hudson Str., N.W. York, N. Y.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished
on application.

„Свобода“

Часопис для руского народа в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“.
Виходить щотижня в Четвер
і коштує:

В Америці на 12 місяців\$2.00
в старого краю на 12 місяців \$3.00
В Америці на 6 місяців\$1.00

Підписувачі можуть замовляти „Свободу“
через Книгарню Шевченка ул. Театраль-
на 1, Львів, а російські Українці
через Книгарню „Житської Старини“
Володимирська 14, Київ.

Платити за газету треба все-
гда в готівку.

Гроші треба посылати в режістрован-
ій листі, або через експресовий, або
через money order (муні ордер). Мо-
жет бути, що в картонку, котру дістанете
від почтаря або агента на експресовім
ефекті, пішлим нам, бо без того ми не
можемо грошей дістати.

Адрес:

„SVOBODA“

184 Hudson St., New York.

Хто хоче, щоби его адрес змі-
нився, мусить подати нам, крім
нового, також свій старий адрес.

Слівце до читачів „Свободи“.

Наші люди розкинені по
цїлій Америці і радіб зна-
ти про те, як живуть другі,
їх родичі, знакоми, країни.
Звідкиж они се можуть зна-
ти?—З часописи. Та щоби
про се було в часописи на-
друковано, треба аби хтось
до неї про такі справи на-
писав, бож редактор не
всевідчий, а тим менше ве-
дущий. Виходить, що
інтелігентніші люди з ко-
жного плеїзу повинні до
часописи дописувати.

Про щож они мають до-
писувати? Про те що важ-
нішого станеться на їх плеї-
зі і що може бути цікавим
або корисним не лише для
людей живучих на дотич-
нім плеїзі, але для цілого
руско-американського загалу.
Значить, всякі дурнички,
особисті рахунки, спори і
т. п. повинні бути з допи-
сий виключені.

Крім сего ті дописува-
телі повинні вважати ще
ось на що:

Всякі дописи посылати до
часописи сейчас після того
як щось важного у вас
станеся, а не в тиждень,
два, а нераз і місяць пі-
сля дотичної події.

Дописи треба писати ви-
разно, аби можна було легко
читати, коротко, до річи, не
розтягати непотрібно—і ли-
ше на одній стороні па-
перу.

Вкінці під кожною допи-
сею повинні бути імя, про-
звище і точний адрес до-
писувателя.

Тих кілька слів вважали
ми за потрібне написати
нашим читачам, згладно
дописувателям. Они повин-
ні послужити їм за вска-
зівку як дописи писати, а з
другого боку можуть бути
попеченням для декотрих
чому їх дописи минулі чи
будучі не можна друкувати.

Два українські з'їзди.

Жьте в Австрії перехо-
дить на нові дороги. По-
гребано стару ординацію
виборчу, яка давала пере-
вагу шляхті і єї прихвост-
ням, хоч спеціально для
Русинів на разі невелика
буде полекня з нової ор-
динації опертї на загаль-
ному, безпосередньому і тай-
ному праву виборчому, бож
ординацію ухвалював ста-
рий це парламент, а поль-
ска шляхта вже зміла по-
старатись, щоби забезпе-
чити себе на який ще хоч
часок в теперішньому вигід-
ному положеню. Всеж таки
зміна наступить велика, бо
і злочоті з Галичини межче
ввійде до парламенту, а і
з цілої Австрії вийдуть
депутатами правдиві демо-
крати, а з цего скориста-
ють і Русини. Демокра-
тичний парламент інакше
осудить ганебну політику
Полаків супроти Русинів
в Галичині, і ухвалить де-
що позиточного і для Ру-
синів. Русини лагодять ся
заздальгидь до нових ви-
борів і от при кінці
грудня відбулись два з'їзди
двох партій радикальної і
нац. демократичної.

З'їзд делегатів українсько-
рускої радикальної партії,
відбув ся дня 22 і 23
грудня м. р.

Що до виборів прийняв
з'їзд такі резолюції:

I.) При виборах беремо
акцію самостійно в вибор-
чій боротьбі, але не ви-
ключаємо можливости злу-
ки з демократичними пар-
тіями.

II.) Нова виборча поста-
нова до віденського парла-
менту докаже до решти,
що нашому народови нема
що довго попастися в Відні;
тому то з'їзд заявляє:

1) Партія буде підпирати
лише таких кандидатів на
послів, котрі дають запо-
руку, що з усіх сил бу-
дуть помагати нашому на-
родови до виборення повної
економічної тай політичної
незалежності австрійської
України від Відня, як і від
галицької Польщі. З'їзд у-
важає за найперший обо-
в'язок послів галицьких і
буковинських, як і всеї на-
шої суспільности, довести,
— протягом наступаючої
близької парламентарної се-
сії,—і то за всяку ціну, до
того, аби всі ґрунти панські,
державні й церковні в га-
лицькій, буковинській, (а
по змозі й угорській) Укра-
їні допали ся в руки на-
ших селян.

2) З'їзд бачить будучину
нашого народу виключно в
єдності его з українським
народом у Росії та в нако-
нечній цілі тої єдності,
українській республіці.

З теперішню пору з'їзд
уважає за найважнішу на-
ціональну завдачу помогти
українському народови в
Росії до здобуття землі і во-
лі. Змагаючи безпосередно
до сеї цілі,—як і взагалі
до згаданої єдності,—з'їзд
заявляє, що наша селянська
радикальна партія має бу-
ти від тепер одноцільна на
всему просторі України з
колоніями, і то ще в да-

жекобільшій мірі ніж воро-
жі нашому народови партії
польські, російські й инті
на нашій Україні. З'їзд по-
ручає зарядови ввійти за-
раз у безпосередні зносини
з селянами на Бу-
ковині, на Угорщині і в
російській Україні.

В днях 25 і 26. с. м. від-
був ся у Львові другий
з'їзд делегатів нац. демо-
кратичного сторонництва т.
зв. Народний З'їзд. Були
се довірочні збори за за-
прошеннями, тож з'їзд ра-
див при замкнених дверях
при співучасті виключно
тих, котрі дістали письмен-
ні легітимації. Крім послів
і членів тіснійшого і шир-
шого Нар. Комітету при-
було на з'їзд около 300 де-
легатів майже зі всіх по-
літичних повітів рускої ча-
сти краю (сконстатовано,
що було заступлених 39
політ. повітів). Майже по-
ловина учасників з'їзду бу-
ли селяни і маломіщани;
друга половина учасників
була заступлена в рівній
мірі духовною і світською
інтелігенцією. З соймових
послів явили ся д-р Оле-
сницький, о. Богачевський
і п. Гурик; з парламентар-
них послів не було нікого
(посол Романчук ще незду-
жає, хоч вже має ся ліп-
ше).

Народному з'їздові про-
водили по черзі: адвокат
д-р Горбачевський, посол о.
Богачевський і истар. п.
Танчаковський; секретарю-
вав д-р Омелян Левицкий.

Реферували: д-р Кость
Левицкий, голова Нар.д.
Комітету про політичну
діяльність в минувшій
році а з окрема про акцію
в справі виборчої рефор-
ми; д-р В. Охримович, ре-
дактор „Діла“, про ви-
борчу тактику; о. Але-
ксандер Стефанович про
справу посольських канди-
датур; п. Льонгін Цегель-
ський про справу виборчого
фонду, а відтак другого
дня про справу аграрну.

Згідно з внесеними ре-
ферентами і деяких учасни-
ків прийнято одностайно ре-
золюції.

Крім того Народний з'їзд
висказав домагане, щоби
при надходячих виборах до
державної ради всі верстви
і стани рускої суспільно-
сти в Галичині: селянство,
духовенство і інтелігенція
поступали згідно і солідар-
но і щоби при ставленю
кандидатур і веденю ви-
борчої акції наступило по-
розумінне межи рускими
сторонництвами, як також з
опозиційними жидівськими
і польськими сторонництва-
ми на основі компромісів.

На кінець вибрано цен-
тральну управу сторо-
нництва, т. зв. тіснійший і
ширший Народний Комі-
тет.

Учіть ся.

В кожнім майже містечку Злу-
чених Держав є вечерні англійські
школи, а в більших містечках є
їх і по кілька.

У тих школах учать старших,
які днем заняті роботою, англій-
ської мови, рахунків і других по-
трібних предметів.

О скільки нам звісно, то у ти-
школах учить ся багато воїлво-
народу: Жидів, Німців, Італійців,
Полаків, навіть родовитих Амери-
канців, лиш Русинів по вечерніх
школах видно мало, дуже мало.
Чомуж се так? Аджеж Русин має
таке саме право виписатись до ве-
черньої школи, як і всякий другий.
Тал, але він не виписує до шко-
ли і то з многих причин.

Передовсім майже кождий Русин,
що приїхав до Америки, носить ся
з гадкою вертати назад до краю,
і тому вважає науку англійської
мови непотрібною. Звідси похо-
дить, що декотрі Русини в Амери-
ці учать ся не англійської, але
німецької або навіть польської мови!
Розуміє ся, що намір вертати до
краю остає у величезної частини
наших емігрантів лиш наміром,
они остаеть в Америці, старіють
ся тут, ну а тоді вже „за пізно“
братись до науки.

Декотрі не учать ся англійської
мови з лінивства. Они волять пе-
ресидіти час даром, або балакати
при пиві зі знакомими, як учи-
тись чужої їм мови.

Ще инші не учать ся тому, що
не мають ні надії, ні амбіції ді-
стати ліпшу роботу або взятись
до ремесла, бизнесу, чи професії.
Они вдовольняють ся тим, що мають,
час ухадати, а они зістають і
дальше грінорамми.

Тому кличемо до Русинів: Учіть
ся! Не забувайте своєї мови, але
і учіть ся англійської, бо се мова
краса і кождий, хто не хоче бу-
ти сліпим, глухим та німим, му-
сить учитись сеї мови. Виписуйтесь
до вечерніх шкіл публичних та
приватних, (бо є і такі), беріть
кореспонденційні курси, читайте
книжки і часописи.

Крім сего жадні знання англій-
ської мови повинні ходити на всі-
лякі збори, лекції, відчити (які
звичайно безплатні), проповіді і
т. п., бо всюди там можуть почу-
ти добру англійську мову.

На вид тяжка мова англійська
до виченя дуже легка, а вже без
порівняня легка від мови німецької
або котрої небудь славянської. Чо-
ловік, що має природний дар до
чужих мов, може єї вивчити про-
тягом кількох місяців або і року,
але розуміє ся мусить завдати со-
бі троха праці.

Учіть ся, ще раз кажемо, бо
інакше не допровадите де нічого,
на ціле ваше жите остане хіба
погорджуванями „грінорамми“ і ні-
чим иншим як лише „грінорамми“.

Руско-англійська школа.

Комубито противна була гад-
ка, аби дітей руских в Амери-
ці вчили попри мову англійську
також і по руськи. А тим більше
там, де руськість більше наражена
на винародовлене значить ся по
містах. В Сп. Державах Русинам
ані снити про се, щоби уряд для
русских дітей закладав окремі шко-
ли, де би попри англ. мову вчили
також і по руськи. Тут завжди
існувати муть парафіяльні школи
з виглядом для дітей хісном. Бож
щоби учить когось, треба самому
навчатись учить дітей. Школа не
лєска. Про організацію англ. русь-
ких шкіл лєдво чи можна подума-
ти, от як се роблять Німці. У них
і люди знайшлись, а що важній-
ше і гроші на будову таких шкіл
і на удержанє своїх учителів. Іх
приватні школи заступають вповні
публичну, а в додатку з сего на-
ціональна користь.

Інакше річ представляє ся в Ка-
наді, а особливо для Русинів. По
фармах десятки русько-англ. пуб-
личних шкіл і коби тільки учите-

і відповідні своему званю і сві-
тлі свого положеня, школа збере-
лаб тут руську національність.
І інакше знова по містах Там те
само, що і в Спол. Державах. Ріж-
ниця хіба в сьому, що Русини в
Канаді по містах як Вініпег або
Едмонтон в інакшій пропорції до
прочих народностей, отже при своїй
сильності і організації мо-
жуть і тут для себе добутя я-
кихсь корисних змін тим більше,
що впливові Канадійці готові по-
перти руське прохаче для політич-
них цілей.

Про старання в сїм напрямі з
боку Русинів ми довідались, що в
тій справі вініпегські Русини скла-
кали загально руське віче 9 го
січня с. р. Справу трактовано се-
ріозно і ухвалено одностайно ви-
слати 3 делегатів до міністра
просвіти, щоби ті предложили єму
жаданя в імені вініпегських Руси-
нів, щоби в трех школах англ. в
часті Форт Бад, в котрих перева-
жають числом рускі діти, надано
посади бодай трем учителям Руси-
нам, котрі покінчили курси учи-
тельські в школах англ. і посіда-
ють згане руського язика і щоби
для руских дітей була призначе-
на відповідна скількість годин в
тижні для науки руського язика.

В склад делегації ввійшли пп.
Стефаник, Ястрембський і Микита
Гладкий. Всі три мають явити ся
в протягу 3 днів у міністра про-
світи, предложити єму жаданє
всіх Русинів замешкалх в Віні-
пегу, а з вислідю аудієнції ядати
справозданє.

Богатство

Злучених Держав.

Після обрахунку стати-
стичного бюра загальне май-
но людей замешкуючих
Злучені Держави виносить
107 біліонів доларів. Єслиб
весь сей маєток розділив
рівномірно на всіх мешкан-
ців Злучених Держав, то
кождому мужчині, жінді і
дитині припало б по 1.400
доларів. Досить много —
неправда? Муж і жінка, що
мають трое дітей, примі-
ром, дістали б 7000 доларів
і могли б жити вигідно.

В дійсности однак має-
ток сей не розділений рів-
номірно; є дуже многі ро-
дини (не то особи), що не
мають по 1400 дол.,*) між
тєм як инші мають сто або
і тисяч раз більше. Звідси
походять, що хоч загально
беручи Злучені Держави
рахують ся богатим, а на-
віть дуже богатим краєм,
то помимо сего велика
часть їх населеня (10 міль-
онів або й більше) не має
людського мешканя, одягу,
їди.

Крім сего нерівномір-
но поділу маєтку цікаветут
еще се, що ті, що весь той
маєток продукують, себто
робітниками, дістають най-
меншу его частину, а ті,
що не працюють, дістають
найбільшу частину.

На щож ідуть сї гроші,
як з'уживають свою части-
ну одні а другі?

Звісна річ, робітники у-
живають свого майна на
*) Статистика показує, що лєд-
ви 7.695.229 людей (навіть, пе-
кождий десятий чоловік) має за-
ощаджені гроші в банку, тай то
ощадности такі виносить пересічно
лише 423 дол. на депозитора, або
39 дол. на голову населеня.

прікормлене себе і родичів
— а частину, єсли яка на-
будь остає ся, відкладають
на чорну годину. А панське
квисталісти? Она уживають
свого маєтку на гуляче
житетя всілякі витребеньки.
Оси, недавно сему відплив
з Нью Йорку найбільший
пасажирський корабель (Се-
дрик з 600 пасажирами пер-
шого класу на прогулку до
Єгипту. Певно, що подорож
така коштує немало. А яка
з неї користь для суспіль-
ности? Або таке: Недатно
сему співівала в Нью Йор-
ській опері славна співач-
ка Мелба. Того вечера зі-
брались послухати єї голо-
су всі великі пані міста
Нью Йорку, а мали они на
собі самих діамантів вартос-
ти 50 мільонів доларів.
Пані Белмонт мала діаман-
товий нашійник вартости
100.000 доларів; пані Мар-
тин мала на собі діамантів
вартости \$500.000, пані Гудд
\$480.000 а пані Мекі вартос-
ти \$1.000.000 і так даль-
ше і так дальше. Що па-
новне справляють для своїх
псів нашійники вартости
кількадесят тисяч доларів,
а для котів вечери, при ко-
трих usługє служба наче
людям — се все звісні річи.

Ось куди ідуть панські
гроші, і се як раз є причи-
ною чому робітник не має
тих \$1.400 з народного май-
на, які єму справді нале-
жать ся.

Кождий розумний чоловік,
бачить, що такий порядок
як тепер є на світі є не-
справедливий і що треба
его змінити. Але як? Чи
може діленем теперішнього
майна на рівні часті між
усіх? Ні, се до нічого не
довелоб, бо за пару місяців
або навіть і тижнів після
такого поділу повстала б но-
ва нерівність.

Не ділити треба маєток
а перебрати его на зва-
сність цілого народу так,
щоби кождий міг ним ко-
ристуватись після своєї по-
треби. Тоді не було б ни-
скуваних і визискувачів, не
було б і безробітних та дар-
моїдів, але самі працюючі,
вільні і рівні собі люди.

Дістали що хотіли.

За послідних 30 років
юній робітничі домагались,
щоби Комісар Праці у Ва-
шингтоні був міністром,
членом кабінету президен-
та.

Сего домагалась колишня
дуже сильна робітничая ор-
ганізація Рикарів Праці
(Найтс оф Лейбор).

Опісля, коли організація
Рикарів Праці ослабла а
найчільніше місце між ро-
бітниками заняла Амері-
канська Федерація Праці
(з більше як двома мільо-
нами членів), стала она
домагатись міністерського
крісла для Комісара праці.

Підчас кожного засідан-
ня конгресу представителі а-
мериканських юній снува-
ли по Вашингтоні прося-
чи конгресменів о установ-
лене заступника праці в міні-
стерстві.

Вкінці їх просьби увін-
чалось успіхом. В раді мі-

Містрів засів також Комісар Праці.

В Біллі Домі засів президент Рузвельт, „приятель“ робітників, член робітничої юнії, той сам Рузвельт, що полагоджував непорозуміння між майнерами і компаністами.

І він вибрав міністром, що мав заступати працю, Оскара Соломона Штрауса.

Щож се за чоловік? Юніїним робітникам імя его незвісне. Незв'язний він також вікому з свої прихильності для робітників.

За те в списі директорів різних компаній імя его займає визначне місце.

Оскар Соломон Штраус се президент Нью Йорської Промислової Палати, директор нью-йорської аскурації на жите і многих інших компаній.

Оскар Соломон Штраус се член американського банкового синдикату, що достарчає російському урядови гроша для оплачування чорних сотень і козаків, які мають ратувати царя і его бюрократів перед філею народного невдоволення та справедливих домагань.

Ось кого вибрав президент Рузвельт заступником праці у своїм кабінеті. Розумієсь, що який чоловік, такі і діла его. Оскар Соломон Штраус мав вже нагоду показати свою прихильність тутешньому робучому народови.

Скоїлось таке: Капіталісти в Савт Каролайні платять робітникам дуже мало. Ввиду сего не можуть дістати робітників з північних стейтів, а і ті, що живуть в самій Савт Каролайні втічуть до других стейтів шукаючи ліпших заробітків. Щоби дістати дешевого робітника — щож они роблять? Спроваджують за контрактами несвідомих імігрантів. Розумієсь, що се проти закону; справа така не остала тайною і прийшла вкінці до рішення перед Міністра Праці. І він рішив єї, але як?

В користь робітників думає? Деж там! Рішив сю справу в користь капіталістів, іменно сказав, що закон сей відноситься лише до поодиноких людей, а не до стейту, себ то держави. Значить Держава, пр. Савт Каролайна чи яка друга, може спроваджувати собі робітників за контрактом скільки хоче, а що вся власть в поодиноких державах в руках капіталістів, тож зовсім ясно, що они на тім лиш можуть виграти. Держава може закон-трактувати для них робітників скільки їм потреба. Се навіть буде для них дешевше і вигідвійше.

Ось як рішив Міністер Праці справу немалої ваги для тутешнього робітника. Він одним замахом пера зніс закон, що хоронив тутешнього робітника перед конкуренцією запроханих несвідомих імігрантів.

Але мимо того всего тутешні робітники не мають права „кікувати“ на свого заступника. Іх доля подібна до долі одного кота, про якого пише славний

американський гуморист Марк Твейн: Малий хлопчина Там держав в руці фляпчану ліку, що зве ся „пейн килер“. До компати увійшов кіт і дуже мило-ерно подирав ся на Тама. Там міркував з того, що кіт хоче трохи сеї медицини і дав ему єї до схоучу. Коли опієли бідний кіт вив ся в страшний муках по підлозі і видавав із себе неможливі звуки, а мама Тама стала ганьбити его за его вчинок — він сказав: „аджеж кіт хотів сего ліку“.

Робітники Злучених Держав також хотіли Міністра Праці — ну і дістали его, а тепер такі щасливі як і той кіт, що напив ся Тамової медицини.

За чверть століття просили о Міністра Праці ті самі, що мали і мають силу вибрати власними голосами такого чоловіка на всякий уряд, якого лише самі хочуть.

Але они не пробували сего способу. Не пробували своїх сил. Они просили, жебрали — а тепер дістали ваплату, яка звичайно жеде жебраків.

Колись однак прийдуть они до иншого заключення, перестануть жебрати і просити о се, що їм належить ся і що самі собі взяти мають повне право і силу.

Бесіда І. Мичела.

В Індіанapolis, Інд. відбулась 18 та річна конвенція юнії Злучених Углекопів.

Між инчими бесідниками говорив президент Мичел в своїм справозданню про майнерів твердого угля таке: „Положене в околиці твердого угля не є найліпше. З урядових справоздань показуєсь, що число майнерів належачих до юнії значно зменчилось, бо аж о 32,220 членів. Тепер майнерів від твердого угля є в юнії менше як 1905 року лігом коли я обіздив ті околиці.

Які причини сеї байдужности майнерів для свої власної справи, я не годен сказати, певна однак річ, що тому треба чим скорше зарадити, бо инакше наслідки будуть як найгірші.

Вправді послідна угода майнерів з компаністами не дала майнерам всего чого они бажали, всеж така угода ліпша від довготривалого страйку.

Робітничі організації мусять настоювати не лише на те аби робітник діставав добру платню і робив не надто довгий час, але також на те, аби діти робітників мали спосібність ходити до школи і образувати свого духа і тіло.

Здає ся, що треба виразних, драстичних законів, які би не дозволяли компаніям приймати до роботи хлопців нище 16 літ. Ті закони відносились би так до копалень м'якого як і твердого угля“.

Як слідно з повисшої промови то майнери твердого угля дуже занедбують свої обовязки. Се не лише

негарно, але і нечесно. Бєля хтось зробити другому щось доброго, то сей другий не повинен сего забувати, але почувати ся до певної вдячности. Майнерська юнія зробила неодноразово нашим майнерам від твердого угля і то зробила коштом майнерів, що роблять при м'ягкім углю, тому обовязком кожного майнера повинно бути на лежати до сеї юнії, піддержувати єї, платити до неї, бо коли обставина зміниться і буде грозити страйк, то звідгя можуть надіятись поміччю?

З другої знов сторона майнери як і всі инші робітники не можуть сподіватись чудес від своєї юнії.

Юнія може робити лише се що є в єї силі. Крім належання до юнії позинні наші майнери ще старатись о те аби мали політичну силу. Значить, повинні вибирати горожанські папери, брати участь в виборах і голосувати згідно на робітничих послів, а крім того до всіх урядів старатись дістати робітничих заступників. Коли послі будуть прихильні робітникам, тоді будуть ухвалені закони прихильні робітникам, а коли урядниками яких обовязком є наглядати за виконаннем законів будуть люди прихильні робітникам, тоді робітники можуть бути певні, що не будуть покривдені.

Упадок юнії в околиці твердого угля є ганьбою для всіх майнерів які там працюють а між ними і дла наших.

Щоби скинути з себе сю ганьбу повинні они знов начати сильну реорганізацію—а при тім не забувати на участь в житю політичній.

Маймо надію, що оно справді так буде.

Мадярський уряд а робітники.

Звісна річ, що уряд кожної держави іде разом з сильними проти слабших. Подібно діє ся також на Угорщани.

Минулого місяця в часі засідання мадярського сойму робітничий посол Мезефі в часі дискусії над бюджетом рільництва висказав кілька гірких правд на адресу мадярських панків. Єму сейчас відповів Дарані, міністер рільництва. Він казав, що уряд мадярський мусить здавати робітничий рух, який всюди проявляєсь, а Комшутоваї заявили, що соціалісти є причиною всего лиха, яке грозить мадярській країні.

Дарані говорив, що уряд мусить накладати строгі кари на робітничих агітаторів, але мусять zarazом старатись притягнути до себе мадярських чорноробів, без котрих неможлива незалежність, сильна Угорщина.

Мадярський уряд закидає робітничим організаціям тероризоване робітників, виклузане страйків і проти релігійну пропаганду та каже, що если робітничі

організації будуть і даліше в сей спосіб поступити — мусять бути розв'язані.

Мадярський сойм заходить ся видати закон проти страйків, в силу котрого робітничі організації будуть цілком зв'язані і віддані в руки мадярських панів, а граф Андраші має предложити соймови свій плян для зломання робітничої організації особливо між рільниками робітниками.

Бачність Нью-Йоркські Русини.

Нью-Йоркська Шкільна Рада дає що року в замі безплатні відчити для старших. Відчити єї відбуваються в публичних школах та других відповідних галих. Лекторами на сих відчитих суть люди зв'язні зі своєю ученості. Відчити пояснюють образами.

Що року шкільна рада видає книжочку, в якій описано докладно де, коли і про що буде відчит. Книжочку таку можна дістати даром в Board of Education 59 та улица і Парк евею.

Для вигоди наших читачів подаємо тут предмет, час і місце кількох таких відчитів, які могли б бути цікавими для наших Русинів. Ось они:

Про жите Індіан і пастих худоби (каббійс) на Заході. Відчит відбуде ся 25-го Фебруара в школі на евею А між 77 а 78 улицею.

Про тутешних Індіан, їх винаходи, культуру і т. п. буде пять відчитів 29 го Січня, Фебруара 5, 12, 19 і 26 в Американським музею Природничих Наук на 77 улицы коло Центрального Парку і в школі на розі улицы Гестер, Есекс і Норфолк 28 го Січня, 4, 11, 18 і 25 го Фебруара.

Про жите Ескімосів буде відчит 29-го Січня в Mission of Imm. Virgin на розі улицы Грейт Джонс і Лафает.

Про копане панамського каналу 29 го Січня в Алфред Корнинг Кларк Нейборгуд Гавс на розі улицы Кенон і Ривингтон.

Про цівнічну Росію, 21 го Фебруара в школі на 96 й улицы а Лексингтон евею.

Про Росію і Росіян, 19-го Фебруара на 95 й улицы між першою а другою евею.

Про Турцію і Турків, 14-го Фебруара на 96 й улицы а Лексингтон евею.

Про Япанське жите і звичаї, 13-го Фебруара в У. М. Н. А. Hall на 92 й улицы і Лексингтон евею.

Про Магомедан і Магомеданство, 27 го Фебруара в У. М. Н. А. на 92-й ул. а Лексингтон евею.

Про зріст Росії під самодержавієм, Фебр. 13. Зріст революційного духа в Росії, 20-го Фебр. Борба о конституцію в Росії, Фебр. 27. Усі 3 відчити відбудуть ся в школі на 108 ул. недалеко Амстердам евею.

Як нами правлять (про центральне правління), Січня 30-го та Державний і місцевий уряд, Фебруара 6. Оба відчити відбудуть ся

в Іст Сайд Гавс Сетлемент на 76-й улице і Іст Ривер.

Про нагоду до висшого образования буде відчит 7-го Фебруара в школі на 111 улице між 5 ою а Ленокс евею.

Як зарадити сухотам. Фебр. 11. Як ходити коло дитий, Фебр. 18. Як доглядати очи, Фебр. 25 го. Усі три відчити будуть в школі на розі улицы Люіс і Іст Гавстон.

Відчити починають ся точно о 8 й вечер. Підчас відчитів входить або виходити не вільно.

Добре було би, аби ті тутешні Русини, що мають на се час і охоту, зайшли послушати сих відчитів, бо через се навчились би дещо і з англійської мови і з инчих предметів.

Хтож цікавий ходити і на другі відчити, може, як вже сказано, дістати повний їх спис в Board of Education, 59-th St. & Park Ave.

Дописи.

Слейгдейл, Па.

Дня 8 січня сего року в вечер, в Емерелд, Па. стало ся нещасте, бо зістав забитий треном Микола Каминецький, родом з Загучева, пов. Ліско (Галичина) через п'ятику. Коли не стало вже „виски“ в дома, пішов до готелю, щоби принести та прийняти своїх знайомих. Коли повертав до дому добре вженипатий дігнав його особовий трен і убив на місці. Небіщик полишив жінку і дочку ту в Америці, а сина в краю. Позаяк до жадної організації не належав, хотий приїхав ще перед 15 роками, а цента не мав, то похороном зайняли ся его краєне так, що мусіли ходити по лгдях і колектувати. Сей примір нехай послужить тим всім, що ще до жадної організації не належать. Нехай послужить також і тим всім, що люблять записувати ся і то навіть в так великий празник Різдва Христового. Замість поїхати до церкви, він йде до готелю і там запиває ся так, що навіть не знає дороги до дому.—Отже дорогі Братя! застановім ся добре над п'ятикою і роздумаймо, який хосен дає нам п'ятника, а певно не оден з нас покине ту смердячу „виску“ і втєче перед не одним нещастем, так який був вітк і небіщик, як би не був п'яний.

Яків Грабар.

3 Вейборн, Саск., Кан.

Написали єгомощь Ясю Павлоский в Вініпегу до мазура Мадкова, що на пущене (25-го Нов. 1906 р.) відбуде ся богослужене і бал в школі, і аби злагодили перекуску (кури, гуся і качки) та привезли кілька кеків пива. Так і зробили. На богослуженю заповіли, що бал розпочнеть ся о 10-й рано, бо в понеділок заходить піст, отже мусять вибавитись добре через цілу неділеньку. Та коби те они між собою,

то хто би про них агадував, а то і наших Руснаків скортіло важати дурнички, а дурничка ся, вибачте, боком вилізла.

Розпочав ся бал. Пиво за 28 доларів тільки чекало в куті, а єгомощь давай продавати тікеги на пиво, три склянки за квотра. І пили. Від 10-ої до четвертої пополудни. Вже і не стало пива, а оден мазур репетує: Складаймо се! (Так щось як кохайма се!) А Руснак перший таць 5 доларів і вже є пиво. 12 миля се на таку важну сираву нічим. Привезли пиво і дальше пити. Але чей дурний Русначку, за дурно пива не достанеш. Пляць за тікети. Руснак хоче йти на скаргу до пастиря, а тут вже летить склянка і просто йому в голову. На таке гасло збіглись мазури і нуж окладати гайдамаку. Після сего погрому бавились дальше. Побитий Русин заскаржив мазурів до суду в Вейборн, а суд засудив всіх на кару за се, що в школі пили. Русини (було їх 5) запла-тили \$10, а мазури запла-тили 60 дол.

І така то вийшла збава наших Русинів з „братцями“. Тай добре то нашим стало ся, они мабуть ніколи не навчуть ся розуму. Мало ще набавились з нами „братця в старім краю; наших людей не навчить як малих дитий, хиба патином. За твоє жито, ще й тебе бито. С. Івасюк.

Оголошене.

Братство св. Арх. Мих. в Бівер Медоус, Па., від. 95 вибрало новий уряд на рік 1907: Я. Прислонский, пред., В. Яцканч, кас., В. Шипула, секр., І. Мейза, доворець хорих в Бівер Медоус. а І. Пучак в Колорем. Адр.: В. Шипула, Box 222, Beaver Meadows, Pa.

Великий Бал

в театральним представлєнем устроює тов. „Боли“ в Йонкерс, в суботу для 9-го Фебруара в Гали Тевтонія (Teutonia).

На той бал запроше, як Юнкерців, так само і докопичних Русинів.

Театральне представлєне: „Пан Писар“, штуку в 3-ох діях, відіграють слідуєчі особи:

Григорій Білозуб — Іван Гувий. Катерина, его жінка — Емілія Гончарик.

Анна, єї дочка — Марія Войтович. Олена, подруга Анни — Олена Ковальчик.

Іван, брат Олени — Іван Спак. Михайло, парубок — Іван Хома.

Олекса, гавда — Йосиф Вареха. Софрон, писар — Іван Павлик.

Петро, слуга — Андрій Серафим. Бал розпочнеть ся о годні 3-й полов. а театральне представлєне о год. 8-й вечером.

Вступ від особи 50 цнт., 35 цнт., а діти від 9—14 літ платять половину. Додік на церков. 4—6

Перший великий бал

устроєне читальня „Богдана Хмельницького“ в Curtis Bay на чеській гали 2-го лютого 1907. Початок о 6 год. вечером. Вступ від особи 25 цнт.

На продаж

фарми в Конекігет по дуже приступних цінах. Адрес: D Kudlik, Colchester, Conn. 4—11

На продаж тано

Реставрація в Нью-Йорку, під ч. 189 Е. 3-а улица. Властитель Михайло Комаринець продає єї, бо виїждить до Канади.

Двадцять п'ять доларів

нагороду дістає той, хто жєні дасть знати де обграв ся Шабай Іван, що був до недавна в Вандерграфт. Іа. Він має жовте волосє, вусів не має, є низького росту, на чолі має внак.

Ivan Annesencz, Box 247, Vandergrift, Pa.

15 до є

Йдеат Баток (Янко Бади?) Приїхав до Америки 21-го грудня і жєжєкє правдоподібно в Брукліні. Десять доларів нагороду за єго адрес, Помилує Алва Цюлек, Box 470, Munhall, Pa.

Лист з Холмщини.

(Грубешівський повіт.)

Останнім часом, коли в усіх країн російської держави приходять вісти про селянські розрухи і страйки, в нашому повіті панує давний спокій. Ні про руйнування давніх економік, ні навіть про малочисельно видатні селянські страйки ми й не знаємо.

Чому ж це так? Може, селянська людність в Грубешівському повіті дуже замовна, чи може у панських економіях добре платять за роботу? Ні те, ні інше. Більша частина з селян має наділи не більші, як 3 десятини на сем'ю, та ще ці наділи обтяжує спадковий довг — кілька сот карбованців, через що для них дуже потрібні сторонні заробітки; крім того є купа безземельних, яка усе більшає. Причина цього та, що згідно з місцевим законом селянські садиби не можна ділити на часті, менші од 3-х десятин, а тому із скількох спадкоємців грунт одержує тільки один, що мусить решті спадкоємців сплатити за їх спадкові часті гроші. Що до заробітної плати, то вона багаторазово вища, ніж де небудь в іншому місці: від 15 до 25 копійок за день роботи. І ж у такому разі причини цього дивного спокою?

Найсамперед те, що всі наші селяне мають грунт у приватну „подвірну“ власність, а через те посеред них нема великої одностайності. Головна ж причина в тім, що місцеві селяне страшенно вабиті: вони скидають шапку перед кожним, хто носить панське вбрання, і вважають за свій обов'язок цілувати в руку не тільки діда, але й його управителя.

Здавалося б, земельним власникам треба радіти в такого стану річей і сидіти спокійно, збираючи прибутки. Так де там! Крім грошей їм ще потрібно й політики: їм треба показати, російському урядові, що в бідному українському народі не переводить ся бунтівничий дух.

Дідачам нашим хочеть ся, щоб уряд допомагав їм винищувати цей дух і разом з тим ополучувати народ. Нема для цього заціпки — треба її утворити. І для цього вживають ось яких заходів: селянинові „свогого“ села (себ то своєму колишньому кріпакові) земельний власник дає найдешевшому ціну за його працю; у сусідніх панів, а найбільш на сахарнях, платять трохи вище; селянин хоче там найнятись, але там його зразу не приймають, а вимагають, щоб він приніс на те картку із згодою від „свогого“ пана.

Виходить, що великоземельні власники склали з поміж себе спілку і умовили ся не приймати робітників до себе з „чужих“ сіл без дозволу і згоди тамошніх власників. Хто із безземельних власників зламає цю угоду і прийме „чужо-

го“ робітника без картки, то мусить поклясти в товариську панську касу за кожний робочий день по 1 му карбованцеві.

Таким робом наші пани свавільно відновили в себе кріпацтво, повернули селян у своїх невольників. Але цього ще не досить. В нашому повіті є три сахарні пана, що належать місцевим великоземельним власникам. Вони постачають на сахарні свої буряки, а що тих буряків не вистарчає, то сахарні роздають селянам бурякове насіння і обіцяють в осени буряки в селян купувати. В цьому році селяне, як і раніш, повезли буряки до сахарень, але звідтіля їх женуть і вимагають карток від „свогого“ пана про те, що в нього усі буряки вже викопано і він дозволяє приймати на сахарню селянські. Даремно селяне доводять, що вони ніколи не викопували буряків у панів, бо сіяти буряки можуть тільки заможніші люди, а в панів на буряках працює сама голота, що не має своїх власних засівів. Та управителі сахарень нічого не хотять і слухати. Вертаєть ся бідолаха з своїми буряками до дому, та вони висихають і траплять свою вартість, або спродує їх по дорозі євреї за десятку частину вартості. Дуже жалкують селяне, що по весні не зробили з сахарнями контрактів на папері, що понадіяли ся на панську чесність, але вже пізно. І росте народня злоба. А пани-Поляки тільки радіють і дожидають ся тої хвилини, коли можна буде посылати телеграми до начальства і московськими руками ще більш придусити нещасне українське селянство.

„Рада“.

Всячина.

17-го грудня святкували Поляки в Познані (Пруссія) т. зв. „польський день“ на який зібралось багато людей з цілих Пруссії, прошептували проти утиску польської мови через Німців і вислали просьбу до папи, в якій вказують на шкідливість такого учинку на науку іхньої релігії і релігійов загалі. Тепер Німці уряджують в Познані „німецький день“ як контрдемонстрацію.

Як доносять з Парижа, в амфітеатрі Сорбонні професор фізики Моран представив в тих днях свій новий винахід телефону до писання. При помочи його нового приладу голос телефонічної розмови буде списаний знаками подібними до телеграфічних і легкими до відчитання. Проба мала повести ся дуже добре.

Якийсь французький дипломат подавав одного разу своїм гостям страви власноручно, при чім степенував слова відповідно до гідності гостей. Принца просив він так: „Чи сьмію мати честь подати Вашому Величеству кусень

волового мяса?“. А герцога: „Ваша сьвітлість дозволять, щоб я подав вам волового мяса?“. До маркиза говорив так: „Маркі, сьмію врубати Вам волового мяса?“. А до графа: „Графе, ось волове мяса!“. До барона: „Бароне, волового мяса?“. Гостя без титулу питав: „Волового мяса?“. Свого секретаря: „Мяса?“. При столі сидів ще гість, що соціально стояв нижче як его секретар; до него не говорив дипломат взагалі нічого, а тільки поглянув на него і вказав ножем на мясо.

З початком сего року головна управа російських тюрем ствердила переповнене в 31 тюрмах о 65 прц. Тепер д-р Дворецкий встановив „Гігієну російських тюрем“ в Munchener medicinisches Wochenschrift“ в страшних красках зображає положене політичних в'язнів, котрі мруть масами в льохах. Для приміру доведе, що в тюрмі в Саратові сидить 1068 в'язнів, хоч місце є лиш для 460, в Чернігові 385 (місце для 150), в Кам'янці подільській 450 (300), в Одесі 1005 (800), в Пскові 300 (175), в Митаві 526 (361), у Вильні 667 (315). Щораз то нових в'язнів ховають в тюрмах, а старих не випускають. В багатьох місцевостях арештовані сплять на камінній помості, на землі, без постелі. Нездужі сплять разом із здоровими. В центральній тюрмі в Ризі, обчислений на 700 в'язнів, є їх вже 1500, а з кожним днем надходять нові жертви. Ярославський в'язничий інспектор Гран, делегований правительством для ревізії тюрем і каторг в Сибірі, надіслав недавно до головної дирекції в Петербурзі просторий реферат, з котрого виймаємо подробиці що-до тюрми політичних в Акутаю. Можна собі уявити, що дієсь в сибірській тюрмі, коли навіть урядник, що глядить на світ із поліційного становища, так реферує то, що бачив:

„Значна більшість політичних в'язнів живе серед погубних, страшних умов. Оглядання в'язнів виказали, що 50 прц. політичних нездужає на острай ревматизм сугуставів, бо наслідком переповнення задля недовстачі постелій мусять спати на морознім, камінній помості, часто навіть без підстилки й соломи; тим то й не здужають в'язні на запалене м'язів та іскієс. Надмірне переповнене келій є також причиною, що політичні терплять хронічні болі голови, оптичні та слухові галюцинації. Недостача постелій замічає ся навіть в шпиталях, де нема лічних средств і лікарів. Лихий харч, хліб випіканий з гіркої муки з додатком отрубів, викликають недуги жолудка та кишків. В келіях люди дусять ся, допчуть собі по ногах, стовплені в гурму, ходять по своїх відпадках. Політичні сидять разом з кримінальними проступниками, жен-

щини з мушканами“. Ніколи ще не було в Росії такого мстивого нищення могодних, найліпших людей Жорстокість петербургських доходить до краю після чого з льогічної konieczности мусить відорвати свою руку справа дивовиства.

Після предложення в делегаціях, кошти спільної австрійської армії та маринарки на рік 1907 будуть о 20 мільонів 339 тисяч 130 корон більші, як попереднього року. Кошти на військові вносять 291,160.046 корон, а на маринарку 42,850.180 корон, отже разом 334,010.226 корон. Селиш т. зв. звичайне домагання, а надзвичайне етакое: на військові 13,753.755 корон, на маринарку 2,549.890 корон, разом 16,302.645 корон. До того треба додати: на продовжене кредиту на гармати 30 мільонів корон, на продовжене кредиту потреб маринарки 19 мільонів 480 тисяч — разом 49 мільонів 480 тисяч корон. Взагалі видатки на військо в 1907 р. вносять 399 мільонів 792 тисяч 875 корон. Крім тих видатків на спільну армію мусять австрійські народи оплачувати окремо власну краєву оборону.

Страшна катастрофа, одинока в своїм роді стала ся перед кількома днями в Берліні. В однім 4-поверховім домі, де мешкало багато льокаторів, займала маленьку комнату на першій поверсі якась 78 літня вдова Бабе. З тої комнатки ішов малий коритарик до кухні. Пізно по півночі вийшла здаєсь Бабе з лялькою до кухні, а коли переходила через коритарик впала на землю (може бути що в наслідок апоплектичного удару). Горюча лампа розбилась і нафта виллялась в купу вугля, яке там було зложено, а в наслідок того зачало воно горіти і зробив ся такий страшний дим, що не лиш наповнив цілий коритарик, але й дістав ся крізь двері на сходи. Хтось з льокаторів спостеріг огонь і дав знати пожежній сторожі, котра небажком явила ся і взяла ся гасити огонь, котрого поправді не було видно, лиш страшний дим наповняв цілу сходову клітку. Двох старших пожежників з кількома людьми пустились враз сходами в гору до горілого помешкання. Прийшовши до дверей, зачали їх розбивати сокирами. Ледавши що зробили діру в дверях, як скрізь неї бухнула поломинь і настав страшний вибух. Від поломині займали ся газу з вугля, які прибирали ся на сходах, і в одній минуті станули цілі сходи з долини аж під сам верх в полумінні, але лиш на хвилину; полуміння згасла майже так само борзо, як і була запалена ся, а все таки наслідки були страшні. Вибух газу був так сильний, що всіх пожежників скинуло з гори на долину до половини сходов, але вони на щасте попекли і потовкли ся лиш

легко. В тій хвили сходили з горілого поверху дві сестри Мінна і Отелія Кордьян та робітник Вельцков зі своєю жінкою; вони втікали, боячись, щоб не згоріли. Вельцов біг трохи наперед і вибух захопив его разом з пожежниками та кинув з ними в долину; але всі три жінки захопили вже поломинь на сходах і в одній хвили зробила їм смерть. На четвертім поверсі знайдено ще якусь панну Шміт майже неживу, але її удало ся відратувати. Паню Бабе знайдено майже на вуголь спалену. Хоч полуміння на сходах тривало лиш секунду, все таки цілі сходи і всі двері близько них були значно надпалені.

С Б М І Ш Н Е.

Привичка.
— Ну, товаришу, ти хоррий вже три тижні. Час мусить здавати ся дуже довгий, коли треба все лежати в ліжку.
— Та день еще яко так проходить, бо чоловік звик; але в ночі!...

В готелю.
— Гість: Такою брудною водою маю полокати горло і чистити зуби?
— Служащий: Прецінь ви виплюєте єї назад!...
— Сторож в'язниці: (через дірку від ключа) Ятебе що-йно замкнув, а ти вже коло замку майструєш?
— В'язень: Я лиш пробую, чи добре замкнуто.

Між фермерами:
— А що, чи Перкінс вдоволений з панків, що мешкали в него літом?
— Шюр! Двох з них поженились з его дочками, а третій утік з его жінкою.
Зле поняла:
Жінка: Подумає собі, той пан, що у нас ночує, має виписане своє ім'я навіть на вухах у Черевиків.
Чоловік (читає напис): Іван Цимбал, швець Львів, ул. руска 9.
Жінка: Ах! що за ошуст! а говорив до мене, що він є пан грабія...

За тажко:
— Чи ти не можеш працювати?
Жебрак: За тажко. Само жебране мучить мене за багача.

КАЛЕНДАРІ „СОЮЗА“ на рік 1907 вже вийшли

і розіслані експресом кожному секретарові братському. Котрий секретар календарів ще не дістав, нехай зголосить ся на експресовий офіс і календарі собі відбере.

Календарі має секретар роздати усім членам „Союзу“ (по одному) і тим що на ціле і тим що на пів посмертного.

За календарі має заплатити кождий член при розметі за Децембер по 25 центів.

Дохід з календарів прийде до каси „Союзу“.

Так ухвалила послідня Головна Конвенція.

Хто не заплатить за календар, буде вимаганий так само, як за неплачене розмету.

С. Ядловский,
Голов. секр. Р. Н. Союзу.

1907 рік.

ВІДКРИТА ПЕРЕДПЛАТА на

Рідний Край

Тижнева українська часопись політична, економічна, літературна і наукова.

У часописи заведені ось які відділи.

1. Що потрібно для нашого народу, особливо для селян хліборобів і всіх трудящих людей.
2. Що дієть ся на Україні, також в Галичині й на Буковині.
3. Що дієть ся в цілій Росії. Звістки з столиці.
4. Що дієть ся по чужих землях, що єсть там доброго, що й нам би годило ся.
5. Звістки й листи з різних городів і сел (про земства, товариства, про все що дієть ся доброго і лихого).
6. Наукові статі і звістки (історія, література, медицина, ветеринарія; сільсько господарство, промисел, й т. д.).
7. Оповідання, вірші, фелетони.
8. Дрібні звістки (про заробітки, торгівлю, ціни й т. д.).
9. Бібліографія. — Запитання читателів і відповіді редакції про всякі діла: судові, хазяйські та інші.
10. Оповідки усякі.

Хто підпише ся на цілий рік, той получити такі безплатні додатки:

1. Дві картини вісного українського художника П. Ю. Сластьянова: 1) Кобзар, 2) Гайдамаки.
2. Український календар „Рідний Край“ на 1907 р.

Передплата за часопис на рік 2 долари.

Листи і гроші засилати треба на адресу: Полтава. Протопоповська ул. Др. 41, редакції часопису „Рідний Край“.

Редактор-видавець М. Дмитрієв

Календарі на 1907 рік

в Росії, Галичині і Угорщині з прекрасними образками. Купуйте поки суть. Ціна 30 центів.

М. J. Murin,
326 Nepperhan Ave.
Yonkers, N. Y.

На 1907 рік. „РАДА“ На 1907 рік.

РІК ВИДАННЯ ДРУГИЙ

газета політична, економічна і літературна

виходить у Києві що дня, окрім понеділків.

„РАДА“ має широку програму, як звичайні великі політичні газети: дає щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Росії й по чужих землях; звістки про всякі світові події; поезії та оповідання; фелетони політичні, наукові і белетристичні.

„РАДА“ має власних кореспондентів у Петербурзі, Москві, Харкові, Одесі, Полтаві, Чернігові, Херсоні, Житомирі, Кам'янці-Подільському і по інших містах України та Росії, а також і за кордоном: у Львові, Чернівцях, Відні, Парижі і Берліні.

Газета буде виходити в побільшенім розмірі.

Працюю давніших і нових взнавчих письменників, які обіцяли свою участь в новім році, програма газети поширять ся. Зроблено буде все можливе для того, щоб зробити газету органом всієї України й давати перегляд життя різних її частин, в Росії й за кордоном. Особливо уважатиме Редакція на те, щоб дати читачам по змозі повний образ та його відбудів в Росії й Австро-Угорщині. Потреба й змаганням сучасного українського життя будуть пряснувати ся ширші статі теоретичного змісту. Стоячи на основі поступового й демократичного напрямку.

Умови передплати: до Америки на рік 6 дол., на пів року 3 дол.

Адрес редакції і головної контори:

у Києві, Велика Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Воріт.

Редактор М. Павловський. Видавець С. Чиналенко.

Лиш 30 доларів!

За шифкату з Роттердаму до Нью Йорку
або з Нью Йорку до Роттердама.

Дорога морем триває 9 днів.

Кораблі відходять:

3 Нью Йорку:

В Вівторок, Фебруара 25, 1907 в полудне.
В Вівторок, Марта 12,
В Вівторок, Марта 26,
В Вівторок, Априля 2,

3 Роттердаму:

Фебруара 8, 1907 Марта 8, ..
Фебруара 22, 1907 Марта 15, ..

Дорога з Нью Йорку до Роттердаму триває 9 днів,
з Нью Йорку до Лібава 13 днів.

Ціни шифкату враз з білетами колевими з Нью Йорку до краю або назад:

До Бродів	38.10	До Підволочиск	138.45
.. Вудатешту	37.55	.. Перемишля	37.20
.. Черновець	38.75	.. Тернополя	38.25
.. Пряшова	37.55	.. Тарнова	36.35
.. Ясела	36.90	.. Унгвара	38.35
.. Кракова	35.95	.. Кошиць	37.55
.. Львова	37.65		

3 Нью Йорку до Лібава коштує шифкарта 37.00.

3 Лібава до Нью Йорку 31.50.

Від дитини внаслід року платити ся через воду \$2.00;
від року до 12 літ пів шифкарти.

На американських залізницях платять діти від 15 до
12 літ пів тикету, до 5 літ їдуть дармо.

Продаємо також білети колевими враз з шифкартами по
зниженій ціні з краю до різних міст Спо
лучених Держав і Канади.

Також шифкарти з білетами колевими до Росії і з Росії.

Близші інформації, шифкарти і білети колевими
можете дістати в Редакції „Свободи“

Jno. J. Ardan, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Чи чули Ви, що „Свобода“ посилає гроші
до краю?

Ми пішлемо Ваші гроші до краю за ту саму
ціну, що і чужі агенти або і танше, а може
ще скорше і безпечніше як чужий.

Посилаємо корони по наступуючій ціні:

5 корон за 1 дол. 17 цят.	170 корон за 34 дол. 88 цят.
10 " " 2 " 20 "	180 " " 36 " 92 "
20 " " 4 " 25 "	190 " " 38 " 96 "
30 " " 6 " 28 "	200 " " 41 " "
40 " " 8 " 34 "	300 " " 61 " 45 "
50 " " 10 " 37 "	400 " " 81 " 85 "
60 " " 12 " 42 "	500 " " 102 " 25 "
70 " " 14 " 46 "	600 " " 122 " 90 "
80 " " 16 " 50 "	700 " " 143 " 40 "
90 " " 18 " 55 "	800 " " 163 " 70 "
100 " " 20 " 60 "	900 " " 184 " 30 "
110 " " 22 " 64 "	1000 " " 204 " 80 "
120 " " 24 " 68 "	2000 " " 409 " 50 "
130 " " 26 " 72 "	3000 " " 614 " 30 "
140 " " 28 " 76 "	4000 " " 816 " 50 "
150 " " 30 " 80 "	5000 " " 1021 " "
160 " " 32 " 84 "	

Рублі:

5 Рублів за 2 дол. 85 цят.	80 рублів за 41 дол. 95 цят.
10 " " 5 " 45 "	90 " " 47 " 15 "
20 " " 10 " 65 "	100 " " 52 " 20 "
30 " " 15 " 85 "	200 " " 104 " 40 "
40 " " 20 " 10 "	400 " " 209 " 50 "
50 " " 25 " 30 "	600 " " 313 " 50 "
60 " " 30 " 0 "	800 " " 418 " "
70 " " 35 " 70 "	1000 " " 522 " "

Адрес:

Jno. J. Ardan,
184 Hudson St., New York, N. Y.

Хто бажає інформації
про Бритійську Колумбію
нехай пише на адрес
Geo. Syrotiuk,
Vancouver, B. C., Canada.
Box 482,

HARRY NEEDLE

Адвокат і Нотар Публічний
Повноважений на прайорити. Заступає
в справах кримінальних і цивільних.
Офіс: 910-911 Mears Bldg. Scranton, Pa.
Вечерами: Spitz Bldg. Olyphant, Pa.
Повноважений по руски, польски і словацки.

Російська Охотнича Флота

Нова пасажирська пароплавна
лінія з Нью Йорку до Роттердама
і Лібава або назад без пересі-
даня великими двохтрубними,
скорими пароплавами „Смо-
ленск“, „Петербург“ і „Саратов“

Дорога з Нью Йорку до Ро-
тердама або назад, триває 9 днів;
з Нью Йорку до Лібава або
назад 12 днів.

Ціна шифкарта:

3 Нью Йорку до Роттердама або
з Роттердама до Нью Йорку перша
класа 70 дол., друга класа ка-
юта 37 дол., третя класа загальна
на 30 дол.

3 Нью Йорку до Лібава: пер-
ша класа 87 дол., друга класа
каюта 47 дол., третя класа за-
гальна 37 дол.

3 Лібава до Нью Йорку: пер-
ша класа 87 дол., друга класа
каюта 44, третя класа загальна
34 дол.

Кораблі відходять з Нью Йорку

„Петербург“, 26. Фебруар.

„Смоленск“, 12 Марта.

„Москва“, 26 Марта.

Генеральні Агенти:

C. V. Richard & Co.
31-33 Broadway, New York.

Кожний свідомий україн-
ський робітник та фермер в А-
мериці повинен передплачувати
— популярну, щотижневую га-
зету

„Земля і Воля“

орган української соціально-демо-
кратичної партії для сільського робо-
чого людю, що коштує в рік для Аме-
рики 2 долари, та

Соціально-демократичне, по-
пулярне помісячне видавництво

„Боротьба“

що виходить в день 1. січня 1907
в двохкрупних книжках та коштує
на рік 1 долар.

Перший випуск „Що таке соціал-
ізм“ появилсь ще в місяці грудні
1906.

Адреса для обох видавництв:

Редакція „Землі і Воли“,
ул. Броварна ч. 84
Czernowitz, Bukowina

Пролетарі всіх країн єдиної

те ся!
Накладом Редакції „Землі і Воли“
(в Чернівцях, ул. Броварна ч. 84) ви-
шов вже

Перший український соціально-
демократичний календар на рік 1907
п. в.

Веселка

що обіймає 10 аркушів друку, формату
великої вістки і коштує для Аме-
рики пів долара.

Побіч календарієм і інформації кален-
дар обіймає незвичайно багату і ці-
каву літературно-наукову частину, в
якій поміщені твори першорядних на-
ших письменників своїх та чужих як:

В. Винниченка, Павла Говий-Поле, Ма-
ксима Горького, Шевченка, Федьковича,
Івана Діброва, С. Яричевського і ви-
стих в частині літературній, а в науко-
вій: Л. Ганкевича, д-ра Старосольського,
д-ра Татяни Григорович (мисловка), д-ра
Мирона Кордуби, Караї Махової (чеш-
ка) і інших.

„ВЕСЕЛКА“ се один з найкращих
календарів, які коли Українець мав в
своїх руках.

Тож замовляйте як найбільше пер-
ший український соціально-демократи-
чний календар „ВЕСЕЛКУ“.

Набувати можна

в Рускій Книгарні

Box 128, Scranton, Pa.

або прямо в Редакції „Землі і Воли“
(Czernowitz, Bukowina, ул. Бро-
варна ч. 84).

David Fuhrman

222 Lackawanna Ave.

SCRANTON, PA.

Виробляє

Братські відзнаки, Шапки,

Пояси, Уніформи, Фани

Шовкові взимки.

Old Phone 564-B

Позолочувати Годни-
ку за \$3.98 ніхто
досі не продав.

Ми пішлемо Вам до отя-
чення сию гарну 14-ка-
ратовим золотом Надійно
Золочену годнику C. O.
D. за \$3.98 і оплати екс-
пресу. Гарантія на 20 літ і ланцю-
шок з кожною годиною. Ся годника
не чирпне як другі, тримає добрий час і
выглядає як 40-доларова шпро золота
годника, а деякі купці продають її по
\$1.00. Ся пішлете вперед \$3.98
дано нам в дарунок переноси або ніж;
оплатимо реджістровану почту через що
не будете мусіти платити експресу.

Дармо одна годника сля купити або
спродати шість. Пішліть як прислати
вам мужську чи жіночу годинку. 34-38

Globe Mds Co.

Dept. 7, 161 Randolph Str., Chicago, Ill.

Одинокий
русский адвокат і нотар
з Галичини

Др. Юліян Чупка.

Всі справи в судах і у екска-
врів в повітах Люзерне і Ляка-
ванна.

Всі справи судові, повнова-
сти, контракти, справи війскові
в Галичині.

3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.

там де банк Неймета.

Приїжджає до Скрантон що
Помічника і Четверга о годині
6 вечора.

402 S. Washington Ave.,

Scranton, Pa.

там де банк Райхмана

Ф. Памм, Країна, ул. Зелена 3,

вислає слави в цілім світі

знані години книжкою

„ROSKOPF“ докладно на мі-
нути урештеною по 2 дол.

Ті самі правдиві патентовані
4 дол., ті самі в трьох
срібних накресках урядо-
во стемпльовані 7 дол. Ті
самі правдиві патентовані 7 дол. Лан-
цюжки срібні урядово стемпльовані 1 дол.,
міцніші 1.50 дол., дуже міцні 2 дол.
При замовленні належить відповіду
кшту прислати. Оплата від пакки до
Америки виносить 50 центів. На жада-
че посилаю великий Листований ці-
ник дармо і оплатно.

— Хто прише мені докладні адреси
своїх знайомих перебуваючих в Америці,
тому вишлю в презенті або ману Ав-
стрій або Америка, або красну книжку
до молени.

John Nemeth,

457 Washington Str. New York City.

Коли посилате адреси, напишіть, що
вчитались оголошене в „Свободі“.

Dr. J. SZLUPAS,

1419 N. Main Ave.,

Scranton, Pa.

Можна его бачити в офісі:

від 8 ої до 10-ої год. рано,

від 2-ої до 4-ої попол.,

від 7-ої до 10-ої вечер.

Old Phone 1269-B

Даремні Фарми!

Хочете довідатись про край до уряд дав
новим поселенцям найгарнішу землю
овсім даром, що край до 100,000 Рус-
ким тепер добре моводить ся.

Великий Канадильский

Цивілічний Захід.

Ся так, то не заводбай писати ма-
лу суму, се лише \$1 як річну пред-
плату на одинокую руску часопись в Ка-
наді, часопись яка що тижня перепов-
нена фактами про поступ сего краю,
особливо між Русами там поселеними.

Руско-Англійский і Англійско-Рус-
ский Глумач. Книжка, яку кожний
Русин повинен мати. Вийти ся скоро по
англійски. Написана і надрукована так,
щоб заспокоїти жадаю Русинів в Аме-
риці і Канаді. Много помічників і поуча-
ючих відділів. Ціна \$1.50.

Канадильский Фармер

P. O. Box 82, Winnipeg, Can.

Вступайте до „Союза“!

Союз платить 1000 дол. посмертного за мужа
а 400 дол. за жену.

Хто хоче більше довідатись про „Союз“,
нехай пише до Головного Уряду на
адрес:

Mr. S. JADLOWSKI,

Box 76 Jersey City, N. J.

Руска Щадниця в Перемишля

принимав вкладки щадниць щоденно в годинах урядових і спро-
центує їх на 4 процент, починаючи вже від слідуемого дня
по дни зложення і процентують ся до послідного дня перед
днем відобрання.

ВКЛАДКИ в „Рускій Щадниці“ можна складати особисто
в касі товариства, почтовими переказами, листами грошевыми,
чеками Почтової Щадниці, котрі Дирекція щадниць на жадаче
безплатно достарчає, в філіях банку австро-угорского на раху-
нок „Рускої Щадниці“ в товариствах: „Взаимного кредиту“ „Дні-
стер“ у Львові, „Красвий Союз кредитовий“ у Львові і „Вам-
зв'язковий“ в Станиславові.

„РУСКА ШАДНИЦЯ“ уділяє позичок:

а) гіпотечних, піврічними амортизаційними ратами платити
на 5 процент на протяг літ 10—50 після вибору позичаючого;
б) на льомбард ефектів на 5 і пів процент;
в) на есконт векслів на 6 процент, на вексли перемавані на
3—6 місяців платні.

Справи позичок полагоджуюсь можливо скоро.

Всяких інформацій і друків уділяє канцелярія „Рускої Ша-
дниці“ ул. Косцюшка, Народний Дім І. поверх, щоденно безко-
ристно в годинах урядових від 9—1 год. крім неділі і руских
свят.

Після §. 14. „устава „Рускої Щадниці“, через н. м. міністерство справ вну-
трішніх затвердженого, вкладки в товаристві „Руска Щадниця“ в Перемишля
надають ся до локації капіталів публічних, фондацийних і т. п., має отам
„Руска Щадниця“ обов'язку публікувати.

Дирекція Рускої Щадниці в Перемишля.

Крил. о. І. Стрийский.] Д-р Т. Кормаш. Ал. Яремь.

ЧИТАЙТЕ І

Спис книжок, які продаємо:

Америка	15 ц.	історія українського народу	20 ц.
Ангел та гусельник і т. і.	15 ц.	Маврикий Грішник	20 ц.
Біблія Велика	2 дол.	Народний рух австро-угорски: Ру- сина	15 ц.
Борба клас і чому робітники ор- ганізують ся	15 ц.	Новий Завіт	4 дол.
Весела книжочка з образками	30 ц.	Образки і сагади	10 ц.
В Старім і Новім краю	25 ц.	Оповідання	15 ц.
Гріхи мільйонів і т. п. С. 7.	15 ц.	Оповідання про задріх божі	10 ц.
Дещо в історії православної мі- сії в Америці	10 ц.	Про відступників від рос. кра- вославі	10 ц.
Дещо про звирята	30 ц.	Пре нутро землі	25 ц.
Дні левади і т. п. С. 5	15 ц.	Підземні скарби	25 ц.
Дорога любови, то Божа дорога С. 6.	15 ц.	Покуса	10 ц.
Емігрант	15 ц.	Романа Полжана, о Русини	10 ц.
Жовнір	10 ц.	Руско-англійський словарець	20 ц.
Журавлі	15 ц.	Релігійні віршави старих народів	20 ц.
Житє Ісуса Христа	150 дол.	Смерть	10 ц.
Житє, зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах	15 ц.	Стародавні казки та оповідки	15 ц.
Зуб за зуб	10 ц.	Степові люди	15 ц.
Кавки про Жидів	15 ц.	Страйки	20 ц.
Історія Руси в образах	10 ц.	Унія в Америці	20 ц.
Капітал і праця	15 ц.	Хто з чого живе	15 ц.
Книжка Галушкова	50 ц.	Які то є люди на землі, в 20 образах	50 ц.
Календар	25 ц.	Як мужик ходив до двора праці шукати	15 ц.
Марія	10 ц.	Через мордон	15 ц.
Многогрудальний народ, огляд	15 ц.		

Атлас цілого світа, англійський, 105 мап, над 300 сторін, поде-
лена і людність 40,000 міст цілого світа 1 дол.

Мала Сполучених Держав і цілого світа 4 сторін шпиро-
а 6 стій довга (інші продають по 5 дол.) у нас лише 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англійськими буква-
ми і то дуже виразно.

Swoboda, 184 Hudson St., New York

Оден з найбільших
броварів
в Америці.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАСВИЙ СПО-
СІВ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз по-Голова від него
коштує сего пива, ніколи не болить,
то иншого вже не боєсть здорове і
буде пити. поживно.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗРЕШТОЮ ХВА-
ЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА
СІБЕ ГОВОРІТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,

435 to 455 N. 7-th Str.

SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.